

CAPÍTOL 5

DIARIS DIGITALS ESPANYOLS A INTERNET: ESTUDI DELS SERVEIS DE VALOR AFEGIT

5.1. HISTÒRIA I DESENVOLUPAMENT

La història dels diaris digitals espanyols a Internet és breu com la de la majoria de països del nostre entorn, incloent-hi els Estats Units. Els primers projectes comencen a plantejar-se al voltant de l'any 1993, però no serà fins a l'any següent que algunes d'aquestes iniciatives es materialitzaran. La primera publicació de periodicitat diària en fer acte de presència a la Xarxa va ser el *Boletín Oficial del Estado* (BOE) que, al setembre del 1994, va començar a oferir els seus continguts a través d'un sistema de pagament que va suscitar aviat el sorgiment d'una campanya ciutadana per aconseguir la seva difusió a text complet i gratuïtament. La campanya, promoguda per diversos col·legis d'advocats, associacions de funcionaris i per la Unió de Consumidors i Usuaris d'Internet, va donar els seus fruits, i així, al maig de l'any 1999, el Congrés va aprovar una proposta d'accés lliure als continguts complets del *BOE* des de la Xarxa. El servei no es va fer operatiu d'immediat ja que es va donar un marge, fins al final de la legislatura en curs, per tal que l'òrgan emissor s'hi adaptés. Quan els butlletins es van posar a la Xarxa a l'any 94 eren el facsímil digital de l'edició impresa, d'aquí que un dels temors dels impulsors de la campanya sigui si aquesta incòmoda forma de presentació es mantindrà quan l'accés sigui gratuït.

A les acaballes del 1994 iniciava la seva presència *El Periódico de Catalunya* i fora de l'àmbit de la premsa diària, la revista cultural valenciana *El Temps*. Durant el 1995 es van incorporar la majoria de diaris d'abast nacional, i en menor mesura algunes capçaleres d'àmbit local. L'*Avui* posà en marxa la seva edició digital a l'abril d'aquell any. Poc després, al juny, va aparèixer *La Vanguardia*. En els mesos següents la nòmina va augmentar amb *El Mundo* i *ABC*. Després s'afegirien altres com *Canarias 7*, *El Correo Gallego*, *Regió 7* i *La Voz-Diario de Lanzarote*. A les acaballes de l'any *Marca* es va convertir en el primer diari esportiu amb una versió digital.

L'any 1996 va veure la incorporació de *El País* coincidint amb el seu vintè aniversari. També diverses capçaleres d'abast provincial o local van crear la seva versió electrònica: *Correo Español*, *Diario Palentino*, *Diario Vasco*, *El Norte de Castilla*, *Heraldo de Aragón* i *La Voz de Almería*. En aquest mateix any van afegir-se els econòmics *Expansión* i *Gaceta de los Negocios*, i l'esportiu madrileny *As*. 1997 marca un punt d'inflexió quant al nombre de diaris presents a la Xarxa. L'augment constant que des d'aquest moment es produeix ha vingut de la mà fonamentalment de la premsa local i provincial.

Inicialment la presència a Internet dels diaris no es tradueix, gairebé en cap cas, en l'existència d'una edició digital tal i com les entenem avui dia. Els diferents grups editorials no tenen una idea clara del que pot suposar la creació d'un diari electrònic i la seva difusió a través de la Xarxa. És un moment de provatures, d'experimentació i de presa de posicions en un entorn nou. Situats en aquest context es pot entendre que la majoria de diaris iniciessin el seu camí oferint principalment informació corporativa acompanyada d'algunes notícies o resums de notícies, o bé proporcionant edicions facsímils de les edicions impreses. Poc a poc els diaris milloren la qualitat de les seves edicions digitals, exploten més les possibilitats de l'hipertex i la multimèdia. La major dotació de recursos a les versions electròniques que fan alguns rotatius, també contribuirà a la seva millora. Si en els inicis eren dos o tres professionals els que s'encarregaven del traspàs d'informacions a l'edició en línia, en l'actualitat ja n'hi ha que compten amb redaccions i equips de treball específics.

5.1.1. Evolució del creixement

En el número 136 de la *Guía de los Medios*, el directori més exhaustiu sobre mitjans de comunicació de l'Estat espanyol, s'inclouen dades relatives a 169 publicacions diàries impreses d'informació general i especialitzada (esportiva, econòmica, mèdica i marítima). D'aquest conjunt de diaris, 92 eren presents a Internet al maig de l'any 2001. És a dir, més de la meitat en els poc més de cinc anys de trajectòria.

Els criteris percentuals i quantitius mai no són definitius per avaluar la qualitat d'un diari o servei, constitueixen una dada significativa més, que conjuntament amb d'altres

ha de permetre una lectura i comprensió global del que s'està analitzant. Si s'atén al nombre de diaris que s'han anat incorporant a Internet es pot observar un creixement constant, la xifra de publicacions s'ha multiplicat amb escreix. En aquest breu lapse de temps s'ha passat d'una etapa inicial caracteritzada pel fet de traslladar les pàgines dels diaris a les pantalles dels ordinadors, a una segona, on bona part de les empreses han començat a desenvolupar les seves seues web amb una mentalitat que valora per damunt de tot la interactivitat. El creixement al qual s'al·ludia anteriorment s'explica per la confluència de diversos factors. D'una banda, la decidida iniciativa de les empreses que han entès la Xarxa com un espai comunicatiu més que permet de reforçar la seva imatge corporativa a través de productes informatius diversificats; de l'altra, al fet que han experimentat un nou vessant de les tecnologies de la informació.

Les dades recollides en la taula 9, així com en la gràfica 3, il·lustren el ritme d'incorporacions de diaris a la Xarxa des de 1994 fins al maig del 2001.

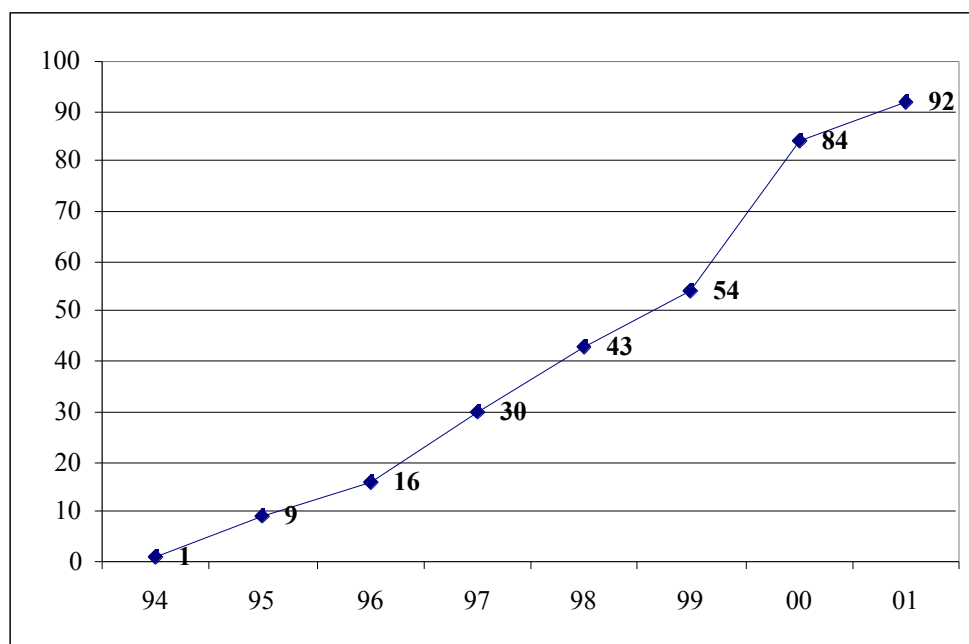
Taula 9. Creixement anual del nombre de diaris espanyols a Internet

Any	Nous diaris
1994	1
1995	8
1996	7
1997	14
1998	13
1999	11
2000	30
2001 ³⁴	8

Font: elaboració pròpia

³⁴ La xifra fa referència als diaris incorporats fins el 30 d'abril del 2001

Gràfica 3. Creixement acumulat de diaris espanyols a Internet 1994-2001



Font: elaboració pròpia

5.1.2. Distribució dels diaris segons els continguts

El grup més nombrós d'edicions digitals correspon als diaris d'informació general. Però si s'analitzen les xifres en relació al nombre total de diaris impresos de cada grup, els de continguts mèdics i econòmics presenten una proporció més elevada, tal i com apareix a la taula 10.

Taula 10. Percentatge de diaris presents a Internet segons els continguts

Tipus de diari	Impresos	Web	Perc. aprox.
Inf. general	150	86	57%
Esportius	9	4	44%
Econòmics	5	3	60%
Mèdics	1	1	100%
Inf. marítima	4	1	25%

Font: elaboració pròpia

Aquesta desproporció es correspon, en bona mesura, amb el nivell de difusió de cada publicació. Tant els diaris econòmics com l'únic diari mèdic són mitjans de gran abast,

s'editen a Madrid o a Barcelona, formen part d'importants grups de comunicació (al Grupo Recoletos pertanyen, per exemple, *Expansión* i *Diario Médico*, al Grupo Zeta, *Sport*, *A Prisa As* i *Cinco Días*) i compten amb recursos econòmics i d'infraestructura que permeten afrontar amb garanties el desenvolupament de la inversió necessària. D'altra banda, l'encara relativament baixa proporció de diaris d'informació general que disposen d'una web s'explica pel desigual nivell de presència entre els diaris d'abast nacional i els d'àmbit provincial i regional, segons queda reflectit a la taula 11.

Taula 11. Percentatge de diaris d'informació general que compten amb una web

Àmbit de difusió	Impresos	En Internet	Perc. Aprox.
Nacional	7	7	100%
Regional, provincial	145	81	56%

Font: elaboració pròpia

El nivell d'alguns diaris és força semblant qualitativament als més avançats del panorama internacional. El nombre és, però, molt reduït. Les diferències es posen de manifest a través d'aspectes com: volum de notícies ofert, presència o no de sistemes d'actualització constant, incorporació d'àudio, vídeo, gràfics animats, existència de hemeroteques digitals, arxius d'imatges, serveis de DSI i de difusió personalitzada (tramesa de notícies a través del correu electrònic, possibilitat de crear diaris a la carta, etc.). Així mateix es manifesten en el desenvolupament de productes informatius propis com dossiers temàtics multimèdia, especials interactius o fonts de referència (anuaris, cronologies, directoris de recursos digitals, etc.). Les característiques d'aquests serveis i productes són també indicadors del nivell d'aplicació de tècniques documentals, perquè evidencien amb clarament el seu grau d'eficiència.

Com s'ha indicat en anteriors apartats, la informació d'actualitat és de les més consultades pels internautes. El nombre de visites rebudes pels diaris espanyols ha anat en constant augment des que van fer-se presents a la Xarxa. La taula 12, confeccionada

a partir de les darreres dades disponibles a l'Oficina de Justificació de la Difusió (OJD) mostra quins són els diaris digitals espanyols més consultats.

Taula 12. Diaris digitals espanyols més visitats

Publicació	Visites mensuals³⁵	Visites diàries	Difusió edició impresa³⁶
<i>El Mundo</i>	6.832.768	220.412	285.303
<i>El País</i>	4.420.479	157.874	435.433
<i>Marca</i>	2.994.051	96.582	396.749
<i>ABC</i>	1.500.090	49.493	293.054
<i>La Vanguardia</i>	1.112.540	37.085	205.126
<i>As</i>	916.488	29.564	143.035
<i>El Periódico</i>	665.890	21.480	217.607
<i>Expansión</i>	594.604	19.181	62.925
<i>Cinco Días</i>	573.846	19.128	28.287
<i>Mundo Deportivo</i>	464.788	14.993	95.438

Font: Elaboració pròpia a partir de les darreres dades disponibles de l'OJD

De la revisió de la taula 12 es desprèn una dada significativa. Amb l'excepció de *El Mundo*, existeix una enorme disparitat entre la difusió del diari imprès i el nombre de visites diàries a les seues web de les principals capçaleres espanyoles. El paper sembla ser el suport predilecte a l'hora de llegir la premsa. A aquest fet contribueixen diversos factors: extensió social quant a l'ús de la Xarxa, ergonomia lectora, tradició i prestigi de la premsa impresa i també baix nivell de desenvolupament de SVA.

Segons un estudi recent realitzat per la Facultat de Comunicació de Navarra en col·laboració amb CIES, empresa dedicada als estudis de mercat, els diaris digitals no només no estan representant una amenaça, sinó que estan potenciant el consum d'edicions impreses. L'estudi, centrat en la realitat del País Basc i Navarra, ha demostrat que els internautes llegeixen més premsa, escolten més ràdio i veuen menys televisió

³⁵ Dades corresponents a l'últim trimestre del 2000

³⁶ Dades corresponents al primer trimestre del 2000

que les persones que no són usuàries de la Xarxa, a més Internet ha potenciat, entre aquests, la lectura de premsa en paper (el promig diari que destinen és de 42.9 minuts enfront dels 40.8 que hi dediquen altres persones). Altres de les conclusions són que els lectors de premsa electrònica llegeixen les informacions amb més profunditat que no aquells que exclusivament consumeixen diaris en paper; i que s'informen d'una forma més rica i contrastada, ja que aprofiten la gratuïtat dels mitjans digitals per trencar la captivitat a la qual, està subjecte el lector de premsa tradicional en informar-se, en general, a partir d'un únic rotatiu.

L'èxit futur de la premsa espanyola digital passa, com el de la resta de països, per la consecució d'una personalitat pròpia, per la creació de productes informatius originals, de SVA capaços de proporcionar al lector allò que els mitjans impresos, per la seva naturalesa, no tenen la capacitat de oferir. Això, unit a l'exploració de la multimèdia i la interactivitat, l'augment progressiu del nombre d'usuaris connectats a la Xarxa, la disminució dels preus dels ordinadors, l'augment de l'amplada de banda, la millora general de les xarxes de telecomunicacions, la popularització de dispositius que permetin accedir als mitjans electrònics des de qualsevol lloc, sense necessitat d'un ordinador, de forma similar a com llegim actualment el diari imprès, etc. farà que els nous mitjans tinguin cada vegada més audiència.

5.2. ELS SERVEIS DE VALOR AFEGIT EN ELS DIARIS ESPANYOLS

L'oferta de SVA ha anat augmentant i enriquint-se a mesura que els diaris han superat l'etapa inicial en la qual els objectius fonamentals eren materialitzar la seva presència a la Xarxa i experimentar amb les seves possibilitats. La consciència cada cop més clara dels seus responsables de com ha de ser una edició digital, així com la destinació de més recursos humans i econòmics han estat aspectes que han incidit en el desenvolupament i avenç de la premsa electrònica. No obstant això, el camí que queda per recórrer als diaris espanyols és encara llarg. Si bé és cert que algunes capçaleres han assolit o s'apropen als nivells de qualitat de les més avançades del panorama internacional,

també ho és que el nombre de les que es troben en estadis inicials de desenvolupament és encara molt elevat.

Prenent l'oferta de SVA com a indicador del grau de maduresa dels diaris, pot afirmar-se que els de difusió nacional així com la majoria dels especialitzats presenten un bon nivell de qualitat i varietat de serveis. En contrapartida, i exceptuant alguns casos, la situació dels provincials, regionals i locals és encara pobre. Els motius poden trobar-se segurament en la manca d'inversions i recursos i també en la més tardana incorporació a la Xarxa.

En el present capítol es vol mostrar el panorama actual dels SVA dels diaris digitals espanyols. S'exposaran dades recollides a partir d'una anàlisi exhaustiva de totes les capçaleres amb edició a Internet, i es descriuran els seus serveis seguint la classificació emprada en el capítol anterior:

- Serveis de comunicació i accés selectiu a informació personalitzada.
- Serveis d'accés a informació retrospectiva: hemeroteques i arxius en línia.
- Serveis de consulta i explotació de recursos d'informació elaborats pel propi mitjà en forma de documents secundaris altres que hemeroteques i arxius retrospectius.

5.2.1. Serveis de comunicació i accés selectiu a informació personalitzada

5.2.1.1. Comunicació amb els diaris

Actualment tots els diaris espanyols compten amb adreces electròniques a través de les quals els lectors poden contactar amb el mitjà per fer comentaris, suggerir informacions, etc. També està força extès l'ús de l'*e-mail* com a mitjà de comunicació en els fòrums de debat sobre temes d'actualitat.

5.2.1.2. Recepció selectiva d'informació

5.2.1.2.1. Butlletins informatius via *e-mail*

Dels 92 diaris digitals només 18 (un 20% aproximadament) ofereixen la possibilitat de rebre, mitjançant el correu electrònic, informació personalitzada. Allò que es remet a l'usuari són productes estàndard que inclouen només els titulars del dia, o bé, un resum

de les principals notícies publicades. En la majoria de casos no es tracta de veritables serveis de difusió selectiva que seleccionin les informacions d'acord a perfils prèviament establertes. En realitat no tots 18 remeten notícies, ja que 4 subministren informació relacionada amb l'oci i l'entreteniment, com per exemple, suggerències sobre programació televisiva. Els productes de difusió personalitzada són, en tots els casos de subscripció gratuïta. En la seva forma més elemental aquests serveis ofereixen butlletins estàndard, com en el cas de *El País*, *Sport*, *Diario Médico*, *El Ideal Gallego*, *La Crónica de León*, *La Vanguardia*, *Expansión* o *Gaceta de los Negocios*.

5.2.1.2.2. Serveis d'alerta immediata

Rebre un missatge electrònic amb informació sobre un fet o notícia rellevant minuts després d'haver transcendit als mitjans és un servei que, tal i com es va veure en el capítol precedent, ofereixen alguns diaris estrangers. El valor afegit el constitueix la immediatesa informativa però, no obstant això, aquesta immediatesa va en detriment de vegades, del rigor i la veracitat de les informacions, ja que sovint es difonen abans d'haver estat suficientment contrastades. El fet que les alertes provinguin de capçaleres reputades suposa certa garantia, donat que habitualment aquests diaris es nodreixen en fonts qualificades, però l'usuari que subscriu aquest tipus de servei ha de ser conscient del risc que comporta. Si en el panorama internacional són poques les edicions digitals que compten amb serveis d'alerta immediata, a l'àmbit nacional la seva presència és pràcticament nul·la, a excepció de *El País*. Aquest n'ofereix de dos tipus, l'anomenat d'alertes, que s'activa quan succeeixen notícies molt rellevants i remet al subscriptor un missatge electrònic poc després que la informació hagi estat recollida pels mitjans de comunicació; i el de recepció de 'recordatoris', que envia missatges referits a la selecció que prèviament hagi fet el lector entre: resultats esportius, grans esdeveniments, tecnologia i Internet.

5.2.1.2.3. Serveis de difusió selectiva d'informació (DSI)

No hi ha en l'actualitat cap diari espanyol que ofereixi un veritable servei de difusió selectiva, entenent com a tal aquell que permet a l'usuari definir el seu perfil d'interès mitjançant l'establiment de paraules clau que serveixin per recuperar automàticament i

remetre, a la bústia de l'usuari, les notícies o titulars, el contingut temàtic dels quals d'adeqüi a les preferències prèviament establertes. Hi ha, però, un petit nombre de diaris que es troben en una primera fase de desenvolupament d'aquests serveis i permeten triar entre les seccions de les quals es vol rebre informació, els dies de la setmana en què es vol rebre i el format de visualització. Aquests són *El País* i *La Voz de Galicia* (imatge 45). En la mateixa línia, però remetent informació relacionada amb el lleure i l'entreteniment destaquen *Diario de Navarra*, *El Comercio*, *Ideal*, *El Correo Español*, i altres diaris pertanyents al Grupo Correo que ha desenvolupat el canal informatiu *TV Inteligente* (imatge 46), a través del qual s'ofereixen dos serveis de difusió selectiva mitjançant el correu electrònic: un butlletí setmanal, que pot contenir informació sobre cinema, sèries televisives i esports i un de suggerències diàries sobre els mateixos continguts. El servei és accessible des de qualsevol de les publicacions diàries del Grupo Correo, fet que mostra com les TI ajuden a rendibilitzar les inversions en el desenvolupament de SVA mitjançant la seva utilització compartida.

Imatge 45. Servei de disusió selectiva de *La Voz de Galicia*

SECCIONES

<input type="checkbox"/> Portada	<input type="checkbox"/> Mundo	<input type="checkbox"/> Economía	<input type="checkbox"/> Opinión
<input type="checkbox"/> España	<input type="checkbox"/> Cultura	<input type="checkbox"/> Marítima	
<input type="checkbox"/> Galicia	<input type="checkbox"/> Sociedad	<input type="checkbox"/> Deportes	<input type="checkbox"/> Todos

EDICIONES

<input type="checkbox"/> A Coruña	<input type="checkbox"/> Carballiño	<input type="checkbox"/> Ourense
<input type="checkbox"/> A Mariña	<input type="checkbox"/> Oza-Tabeirós	<input type="checkbox"/> Pontevedra
<input type="checkbox"/> Arzúa	<input type="checkbox"/> Ferrol	<input type="checkbox"/> Santiago
<input type="checkbox"/> Barbanza	<input type="checkbox"/> Lemos	<input type="checkbox"/> Valdeorras
<input type="checkbox"/> Bergantiños	<input type="checkbox"/> Lugo	<input type="checkbox"/> Vigo

DÍAS

<input type="checkbox"/> Lunes	<input type="checkbox"/> Martes	<input type="checkbox"/> Miércoles	<input type="checkbox"/> Jueves
<input type="checkbox"/> Viernes	<input type="checkbox"/> Sábado	<input type="checkbox"/> Domingo	<input type="checkbox"/> Todos
<input type="checkbox"/> De lunes a Viernes		<input type="checkbox"/> Fines de semana	

VISUALIZACIÓN

Como una página web (facilita la ampliación de noticias)
 Como documento de texto

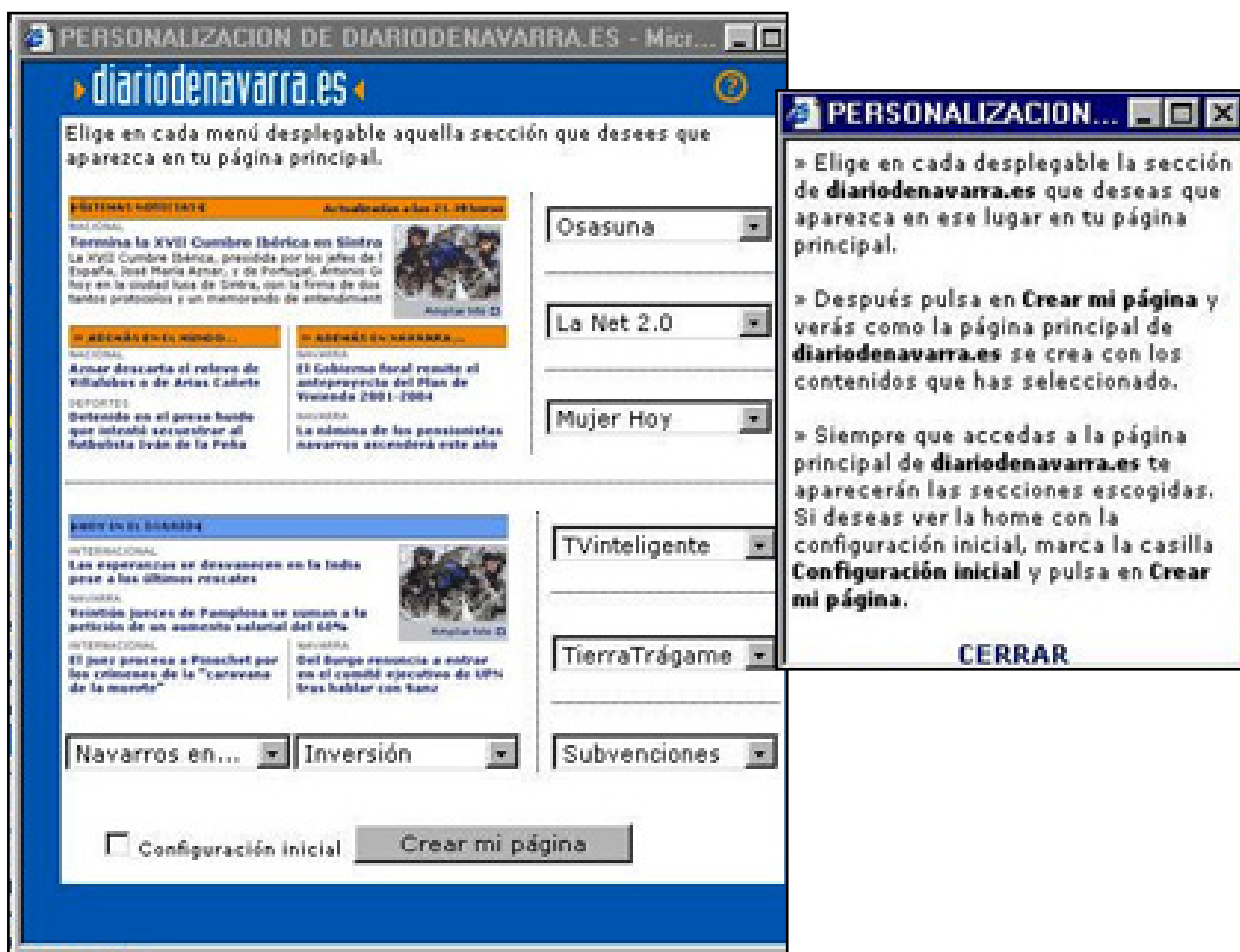
Imatge 46. *TV Inteligente*: servei de DSI de Grupo Correo



5.2.1.2.4. Sistemes de personalització dels diaris

Són pocs els diaris que compten amb sistemes d'accés als continguts de l'edició corrent de forma personalitzada. *Marca* i *Diario de Navarra* són els únics exemples. El servei consisteix a personalitzar la pàgina inicial del diari mitjançant la tria de les seccions o informacions que volen visualitzar-se en el moment d'accedir-hi i el lloc de la pàgina on es volen ubicar. Són sempre serveis de subscripció gratuïta. En la imatge 47 referida a *Diario de Navarra* és pot veure el procés.

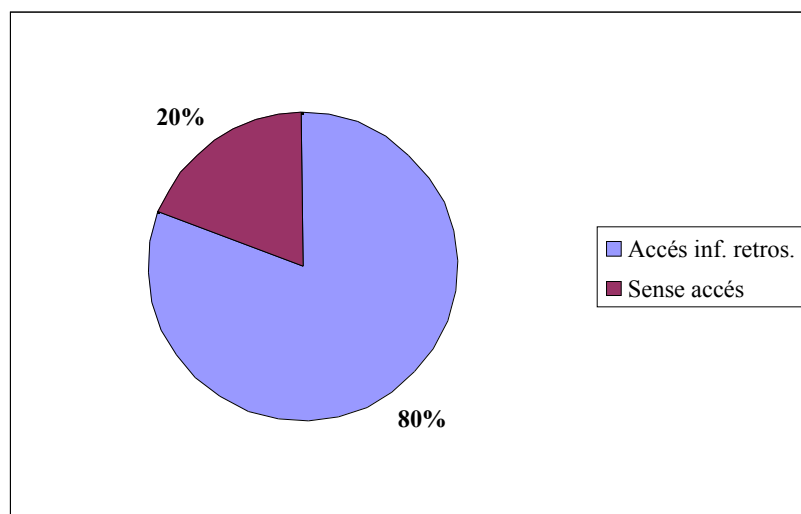
Imatge 47. Personalització de *Diario de Navarra*



5.2.2. Serveis d'accés a informació retrospectiva: hemeroteques i arxius en línia

Un dels serveis de valor afegit més simples que pot oferir un diari electrònic és l'accés a informació retrospectiva. Tal com mostra la gràfica 4, el 80% dels diaris objecte d'anàlisi (74 de 92) permeten la consulta d'informació retrospectiva. L'existència d'una hemeroteca o d'un sistema de consulta de les edicions publicades acostuma a ser un indicatiu del nivell de desenvolupament de la seva versió electrònica.

Gràfica 4. Diaris amb accés a informació retrospectiva



Font: elaboració pròpia

Com es mostra a la taula 13, tot i que un 80 % dels diaris compten amb la possibilitat d'accedir a informació retrospectiva, la distribució segons les diferents tipologies de publicacions no és idèntica. Així, pràcticament tots els diaris d'abast nacional (d'informació general o especialitzada), llevat de l'esportiu *As* ofereixen la possibilitat de consultar notícies ja publicades. Les llacunes més significatives es detecten entre els diaris d'informació general d'abast local, dels 18 diaris que no disposen d'un servei d'hemeroteca, 16 pertanyen a aquest tipus de publicacions.

Taula 13. Percentatge de diaris amb accés a informació retrospectiva

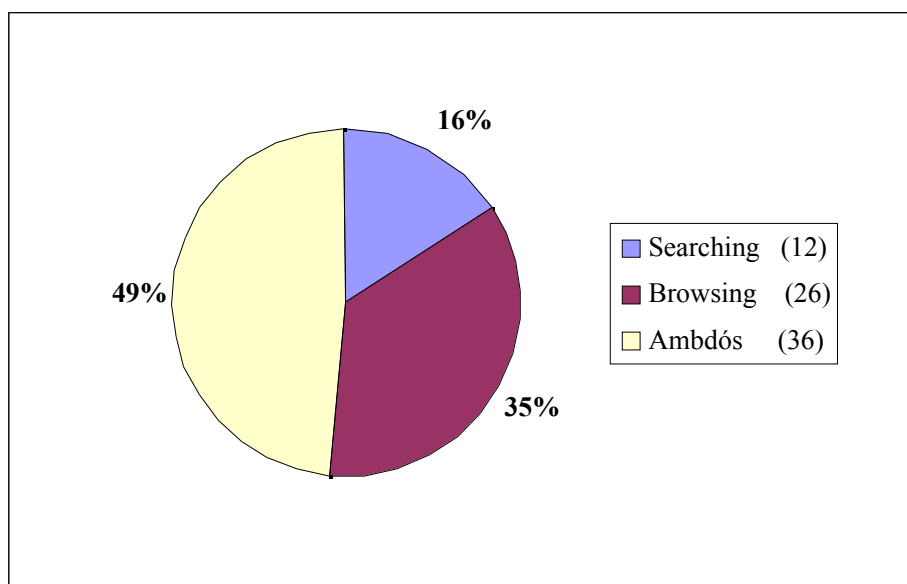
Tipus de diari	Nombre de diaris digitals	Diaris amb accés a inf. retrospec.	%
Inf. general / nacional	7	7	100%
Inf. general/ local	76	60	72%
Esportius	4	3	75%
Econòmics	3	3	100%
Inf. Mèdica	1	1	100%
Inf. Marítima	1	0	0%

Font: elaboració pròpia

5.2.2.1. Sistemes d'accés a informació retrospectiva

Com ja s'ha posat de manifest a l'hora d'esboçar el perfil dels SVA entre les principals capçaleres estrangeres, també en els diaris espanyols es poden distingir dos sistemes d'accés: fullejar els exemplars ja publicats (*browsing*) o interrogar de manera selectiva un arxiu de notícies gestionat per una base de dades (*searching*). L'existència d'algun d'aquests dos sistemes en un diari no implica l'exclusió de l'altre. La gràfica 5 mostra com existeix un nombre molt significatiu de diaris, pràcticament la meitat, que combinen tots dos sistemes de consulta. Tots els diaris d'informació general d'abast nacional es troben en aquest grup.

Gràfica 5. Ús dels sistemes d'accés a informació retrospectiva



Font: elaboració pròpia

En relació al nombre d'edicions consultables també cal distingir entre els dos sistemes esmentats. Com il·lustra la taula 14 el volum d'edicions disponibles és molt variable, predomina un període força curt de temps, entre una i dues setmanes, que és el que ofereix quasi el 50% de capçaleres. Hi ha però també certs rotatius que disposen d'hemeroteques ben nodrides, com recull la taula 15.

Taula 14. Nombre d'edicions consultables amb el sistema *browsing*

Ediciones consultables	Nombre de diaris
1 setmana	23
2 setmanes	7
1 - 3 mesos	17
4 - 6 mesos	7
1-2 anys	5
3-4 anys	3

Font: elaboració pròpia

Taula 15. Diaris espanyols amb major cobertura en el sistema de *browsing*

Publicació	Cobertura
<i>El Mundo del siglo XXI</i>	4 anys
<i>Diario Médico</i>	4 anys
<i>Expansión</i>	3 anys
<i>La Voz de Almería</i>	2 anys
<i>El Día de Cuenca</i>	15 mesos
<i>El Día de Toledo</i>	15 mesos
<i>Avui</i>	1 any
<i>El Periódico de Catalunya</i>	1 any

Font: elaboració pròpia

¿Què condiona el volum d'edicions disponibles a l'hemeroteca? Fonamentalment dues raons. La primera és d'índole tècnica. En certs casos la infraestructura informàtica limita l'espai que el servidor cedeix als diaris per oferir a través de la Xarxa la consulta d'informació retrospectiva mitjançant l'accés a exemplars complets ja publicats. En l'actualitat *El País* posa a disposició dels seus lectors tan sols un mes, quan ja té digitalitzada tota la seva hemeroteca, per això es planteja en un futur constituir-se en servidor de la seva pròpia informació i donar accés a tot el seu arxiu. L'altra raó és estrictament empresarial. La limitació quant a l'accés a números anteriors té molt a

veure amb una avaluació del grau d'envelliment de la informació d'actualitat. Un estudi de Whatmore (1978:191) sobre les consultes als fons documentals dels diaris mostrava que les consultes de notícies amb una antiguitat superior als 3 mesos representava tan sols un 5% del total, mentre que el 50% es feia sobre informacions amb una antiguitat inferior al mes. És significatiu que el 75% dels diaris posin a disposició dels seus lectors un volum d'informació retrospectiva no superior als tres mesos d'antiguitat.

5.2.2.1.1. Sistemes de recerca selectiva d'informació: les bases de dades de notícies

Dels 74 diaris que compten amb la possibilitat de consultar informació retrospectiva, 48 disposen d'un sistema de recerca selectiva per paraula clau. L'hemeroteca, com a font d'informació a Internet, s'enriqueix amb la possibilitat d'explotar-la a través d'un sistema d'interrogació mitjançant paraula clau. Això no implica que s'hagi dut a terme un tractament intel·lectual de la notícia, és a dir, una anàlisi del contingut que permeti l'assignació de descriptors que actuïn com a punts d'accés per recuperar la informació. Només el *Diario Médico* emprava un sistema de classificació temàtica de les seves notícies, fet que permet a l'usuari del seu sistema accedir de forma selectiva a volums d'informació amb un alt nivell de pertinença. En la resta de diaris el funcionament del sistema de recerca es basa en un bolcatge complet de la informació textual de l'edició electrònica en un fitxer de recerca que identifica cadenes de caràcters, i que en alguns casos, pot valorar el grau de rellevància a través d'un mecanisme de ponderació.

En definitiva, cadascun dels diaris que disposa d'un sistema d'interrogació a través de paraula clau compta en realitat amb una aplicació informàtica en forma de base de dades que gestiona un volum d'informació considerable a través de la creació d'un fitxer invers. En les taules 16 i 17 es mostren el nombre d'edicions consultables a través d'aquest sistema i els diaris amb una cobertura temporal més extensa.

Taula 16. Nombre d'edicions consultables a través dels sistemes de recerca selectiva

Ediciones consultables	Nombre de diaris
1 setmana	7
2 setmanes	7
1 - 3 mesos	8
4 - 6 mesos	12
1-2 anys	11
3-4 anys	3

Font: elaboració pròpia

Taula 17. Diaris espanyols amb major cobertura amb el sistema de recerca selectiva

Publicació	Cobertura
<i>Marca</i>	4 anys
<i>El Mundo del siglo XXI</i>	4 anys
<i>Expansión</i>	3 anys
<i>Informción de Alicante</i>	2 anys
<i>Levante</i>	2 anys
<i>Diario de Ibiza</i>	2 anys
<i>Diario de Girona</i>	2 anys
<i>Diario de Mallorca</i>	2 anys
<i>Euskaldunon Egunkaria</i>	2 anys

Font: elaboració pròpia

Com són aquestes aplicacions informàtiques?

Després d'haver entrat en contacte amb els responsables tècnics de les versions electròniques dels principals diaris espanyols, es pot concloure que des dels departaments d'informàtica dels rotatius s'ha escollit entre dues opcions per automatitzar la gestió de la recerca selectiva:

- **Disseny d'una aplicació *ad hoc*.**

Això no vol dir que en la seva concepció s'hagin tingut en compte els principis bàsics de la Documentació quant a la gestió electrònica de la informació. Aquest punt s'analitzarà més endavant a través de la descripció de les possibilitats de recerca i també de les seves limitacions. D'entre els diaris que s'han decidit a crear una aplicació a mida es poden destacar *El País*, *La Vanguardia* i *La Voz de Almería Digital*.

- **Adaptació d'aplicacions informàtiques preexistents.**

En aquest grup cal distingir entre aquells que s'han decantat per productes comercialitzats i aquells que han adaptat programaris *shareware* a Internet. En el primer grup hi ha diaris del grup Prensa Ibérica com *Levante*, *Diario de Ibiza*, *Diario de Mallorca* i *Información* de Alicante que han adaptat FileMaker Pro, un sistema de gestió de bases de dades documentals força versàtil. També en aquest primer grup es pot assenyalar *Cinco Días* que s'ha decantat per Context Oracle. Pel que fa a aquells mitjans que s'han inclinat per adaptar aplicacions *shareware* cal esmentar els deu diaris del Grupo Correo, que han treballat sobre WAIS. WAIS (Wide Area Information Servers) va ser concebuda com una eina de recerca de recursos d'informació a Internet en servidors públics i en el moment de la seva aparició va constituir una alternativa molt vàlida a programes com Archie o Veronica. Ara per ara, com a sistema de gestió documental és obsolet i molt rudimentari. Finalment cal esmentar els diaris del Grup Serra, *Diari de les Balears* i *Última Hora* que han adaptat Altavista, un potent i conegut motor de recerca i *La Mañana* que ha implementat un altre buscador, Google.

Opcions de recerca

A continuació es descriuen les característiques particulars del funcionament dels diferents sistemes de recerca en les bases de dades de notícies, atenent només a les opcions relatives al volum d'informació que es pot seleccionar. Les dades que s'aporten fan referència només als 48 diaris que disposen de l'esmentat sistema de recerca per paraula clau. Les característiques de cada capçalera es poden consultar en el directori descriptiu que s'inclou en aquest treball. La revisió d'aquests elements és un bon

indicador per valorar la subtilesa amb què han estat concebuts aquests sistemes de consulta.

- **Limitació de la recerca a un període cronològic**

Les opcions que presenten els diaris espanyols són molt variades i poc homogènies. En qualsevol base de dades documental es valora positivament que l'usuari pugui determinar amb exactitud el període cronològic sobre el qual desitja efectuar la seva consulta. En els formularis de recerca dels diaris espanyols aquesta possibilitat no sempre està contemplada i, com s'ha esmentat abans, presenta casuístiques molt diverses. Els exemples més rellevants corresponen als diaris en els quals es pot determinar lliurement la franja cronològica sobre la qual buscar, determinant amb precisió dia, mes i any. Aquesta opcionalitat no és la més extesa i pocs diaris l'ofereixen, els rotatius del grup Prensa Ibérica com *Diario de Ibiza*, *Diario de Mallorca* o *Diario de Girona* són una excepció a la tònica general.

Una altra possibilitat contemplada en els diaris és delimitar el període cronològic a partir d'opcions preestablertes en el formulari de consulta. Aquí també es valora l'existència d'una oferta variada que permeti adequar-se a les necessitats dels lectors. El *Diario de Burgos* és un bon exemple d'aquesta riquesa d'alternatives; permet escollir entre el dia en curs, el dia anterior, dos dies enrera, la setmana anterior o tot el mes, al marge de la recerca en tot el volum del seu arxiu.

Les opcions més usuals es restringeixen a la recerca puntual en edicions concretes o en períodes cronològics predefinits. En el cas de diaris amb volums documentals molt quantiosos com *El Mundo*, amb informacions retrospectives que abasten més de quatre anys, aquest tipus de recerca per períodes cronològics són en molts casos un entrebanc, més que no pas una ajuda. Així, en aquest rotatiu no és possible efectuar una recerca global en tota la seva base de dades, perquè cada any, des de 1997 constitueix un fitxer independent. El cas de *El Mundo* no és únic, diaris com *La Opinión de Málaga* o *La Opinión de Murcia* presenten el mateix funcionament.

- **Limitar la recerca a una secció del diari**

La immensa majoria no contempla aquesta possibilitat, només alguns diaris l'ofereixen: *ABC*, *Diario de Burgos*, *Diario de Navarra*, *Diario de Ibiza* i la resta de capçaleres del grup Prensa Ibérica. En cap cas no es pot seleccionar més d'una secció.

- **Limitar la recerca a una part de la notícia**

Aquesta opció és privativa dels cinc diaris del grup Prensa Ibérica que gestionen la consulta del seu fons a partir de FileMaker Pro: *Diario de Ibiza*, *Levante*, *Diario de Mallorca*, *Informaciones* i *Diario de Girona*. En tots els casos és possible determinar si la paraula o paraules escollides per fer la recerca es troben al titular o bé al contingut de la notícia.

A tall de conclusió sobre aquesta revisió cal destacar que els diaris més complets i versàtils, aquells que han posat a disposició dels seus lectors una gamma més rica i subtil d'opcions de recerca són els diaris del grup Prensa Ibérica, i altres capçaleres com *Diario de Burgos* i el *Diario palentino*.

Com busquen?

Els elements constitutius d'aquests sistemes de gestió d'informació que permeten efectuar recerques selectives es basen en l'existència d'un fitxer invertit i en un llenguatge d'interrogació. Aquest últim aspecte és el que a partir d'aquest moment s'analitzarà.

En els sistemes de gestió de bases de dades el llenguatge d'interrogació està format pels operadors booleans i els operadors de proximitat. Els operadors booleans permeten combinar dos o més conjunts de documents i crear-ne un de nou amb els que compleixen les condicions determinades en els criteris de recerca. Els tres operadors booleans representen tres operacions matemàtiques: intersecció, suma i exclusió. La sintaxi, és a dir, la simbologia que expressi aquesta relació lògico-matemàtica varia segons l'aplicació informàtica que la gestiona.

Donats dos termes, A i B :

- l'operador d'intersecció (I, Y, AND, &) crea un conjunt amb tots els documents que compleixin la condició de posseir el terme A i el terme B a la vegada;
- l'operador de suma (O, OR, +) crea un conjunt amb tots els documents que compleixin la condició de posseir el terme A o el terme B , o ambdós;
- l'operador d'exclusió o resta (NO, NOT, -) crea un conjunt amb tots els documents que tenen el terme A , però no el terme B .

Existeix també una gamma diversa d'operadors de proximitat, que no són sinó un refinament de l'operador booleà d'intersecció, que permet augmentar el nivell de precisió d'una recerca. Així, hi ha operadors de proximitat per localitzar termes en un mateix paràgraf, en una mateixa oració, o fins i tot separades per un nombre determinat de paraules.

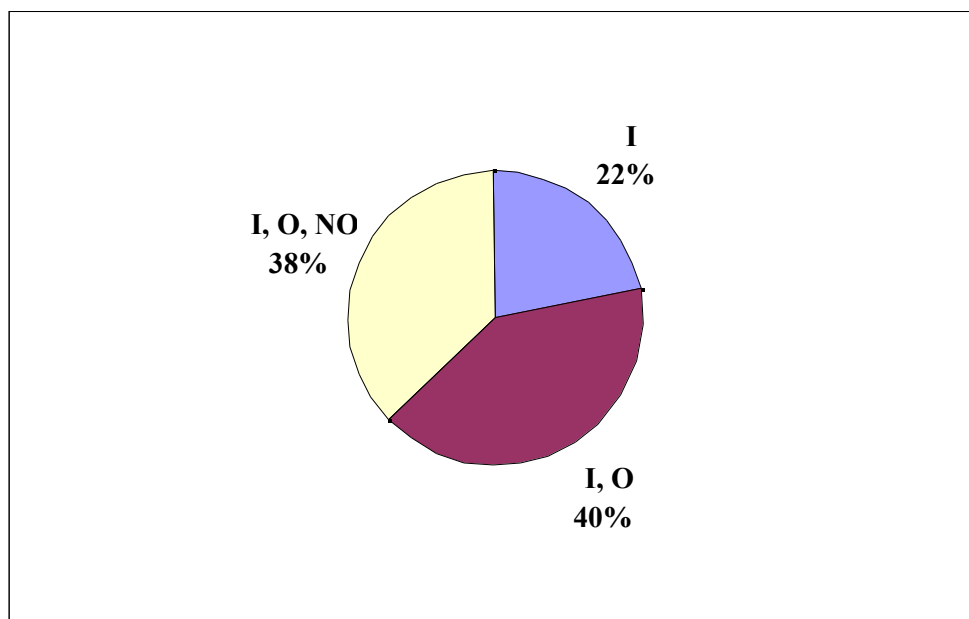
A continuació es descriuen les característiques dels diferents llenguatges d'interrogació atenent a la presència d'operadors booleans, operadors de proximitat i truncaments.

Operadors booleans

Pel que fa a la possibilitat d'usar operadors booleans són notables les diferències entre els 48 rotatius que compten amb l'opció de buscar selectivament en el seu arxiu de notícies. D'aquests 48 diaris, només 32 contempnen la possibilitat de combinar els criteris de cerca amb algun dels operadors lògics. La gràfica 6 mostra la distribució dels diaris d'acord amb el nombre d'operadors disponibles.

Entre els diaris que compten amb una oferta més completa, els tres operadors lògics, destaquen les capçaleres del grup Serra (*Diari de les Balears*, *Última Hora*, *Última Hora Ibiza*, *Última Hora Menorca*) ja que han implementat Altavista com a motor de recerca de la seva hemeroteca; altres títols són *Diario Médico*, *La Vanguardia* i els esportius *Marca* i *Sport*.

Gràfica 6. Operadors booleans disponibles en els sistemes de recerca



Operadors de proximitat

Pel que fa a aquesta altra opció de combinació de paraules només tres diaris expliciten que és possible buscar termes adjacents, *La Vanguardia*, *Cinco Días* i *El Diario Vasco*. Però al marge d'aquests tres, n'hi ha cinc més en els quals és possible establir aquesta combinació de termes.

Truncaments

Emprar el truncament implica fer ús d'un recurs de recerca orientat a l'augment del nivell de recuperació, és a dir, aconseguir un major nombre de documents. L'índex invertit és un fitxer que conté un registre per a cada terme únic. Els termes únics es poden trobar truncats per la seva arrel. Així, un sistema de recerca considera que les paraules

- Informació
- Informacions
- Información
- Informaciones
- etc.

són ocurrències del terme únic: Informac* (l'asterisc indica el truncament, tot i que poden haver altres símbols que expressin la mateixa funció).

Com ja s'ha esmentat en el cas de l'operdor d'adjència no hi ha cap mitjà que faci explícita la possibilitat de l'ús del truncament, ni tampoc com expressar aquesta funció, tot i que pràcticament la totalitat dels diaris en disposen. Cal assenyalar que alguns dels sistemes recuperen automàticament aquells documents que contenen la mateixa seqüència de caràcters del terme de recerca, independentment de la seva posició, així, per exemple, si el terme és 'actividad' recuperen també els documents que contenen els termes 'radiactividad', i 'actividades'.

Ajudes en línia a la recerca

L'objectiu prioritari de tot sistema d'informació és facilitar l'explotació dels seus recursos en benefici d'altri. Per això és indispensable que existeixin instruments que monitoritzin la funció de recerca, que siguin clars i exhaustius, que permetin escollir als seus usuaris potencials entre els diferents nivells de recerca si n'hi ha, i tot això només es pot reflectir a través de petits manuals d'ús, d'ajudes en línia. És significatiu que dels 23 diaris que compten amb un sistema d'interrogació a través de paraula clau només un terç (8) *La Vanguardia*, *Levante*, *El País*, *Diario Vasco*, *Diari de les Balears*, *Diario de Ibiza*, *Última Hora* y *Cinco Días* hagin dissenyat pantalles d'ajuda que optimitzin aquest procés. D'aquests, només 2, *Diario de Ibiza* i *Levante*, permeten optar entre un mode simple i un altre més avançat de recerca. Amb l'excepció dels dos diaris del Grup Serra, *Diari de les Balears* i *Última Hora*, que remetent a les pàgines d'ajuda d'Altavista, en la resta de rotatius aquesta informació mai no és exhaustiva. Per exemple, són comptadíssims els casos en què s'indica que el sistema de recerca sigui sensible a l'ús de majúscules o accents, que es desestimïn automàticament els termes que presenten moltes ocurrències en un mateix document, com succeeix en els sistemes que es gestionen a través de WAIS, o que simplement no es puguin reconèixer certs signes gràfics com "ç" o "ñ".

L'absència de pàgines d'ajuda en 15 diaris i la incompletesa informativa en els 8 que en tenen, obliga a fer certes reflexions generals sobre la funció de recerca d'informació retrospectiva en els diaris electrònics. Les valoracions següents seran recollides de forma global en les conclusions finals del treball.

- Parlar d'hemeroteques en un entorn digital equival a parlar de fitxers informàtics susceptibles de ser transformats en petites bases de dades. Independentment de les dificultats d'infraestructura que puguin existir, un diari que ofereixi la consulta del seu arxiu desproveït d'un sistema de recerca selectiva redueix la potencialitat de la seva hemeroteca i la funció de recerca es limita a fullejar de forma virtual un diari electrònic.
- La manca dels recursos bàsics d'informació que guiïn en la recerca en bona part dels diaris que compten amb sistemes d'interrogació per paraula clau demostra diverses coses. Una percepció poc clara de la utilitat d'aquest tipus de servei i una concepció i disseny en la qual no han intervingut els principis bàsics de la tècnica documental. I aquest aspecte es reforça quan els sistemes d'interrogació depenen molt més de la infraestructura informàtica que de decisions que valoren la necessitat d'oferir veritables eines de recerca selectiva.

Visualització dels resultats

Criteris d'ordenació

Tots els diaris que compten amb un sistema de recerca selectiva mostren els resultats d'acord amb algun criteri lògic d'ordenació, ja sigui cronològic o ponderat. Hi ha diaris que combinen tots dos, i així, sota una mateixa data presenten els documents d'acord amb un nivell de fiabilitat. La fiabilitat no és resultat d'una anàlisi del contingut de la notícia, sinó que és un valor assignat automàticament pel sistema a cada document a partir d'un algoritme rudimentari que entén que entre dos documents que continguin el terme de recerca seleccionat, serà més fiable i més adequat el document que contingui més vegades el terme de recerca. Existeixen altres mètodes de ponderació que combinen el nombre de vegades que apareix el terme de recerca, amb la posició que ocupa en el

text de la notícia, així és més fiable un document que contingui el terme en el titular o en l'entradeta, que un altre on aparegui al bell mig de la notícia. Com es pot veure la ponderació dels resultats és un instrument que valora automàticament el grau d'adequació, la rellevància dels resultats d'una recerca, però mai no pot suplir la precisió que es podria obtenir a partir de l'anàlisi del contingut.

Indicacions auxiliars

L'anàlisi de les hemeroteques i dels sistemes de recerca que permeten interrogar-les no ha de concloure en el moment d'obtenir resposta a una necessitat concreta d'informació. La presentació dels resultats d'una recerca no es limita a mostrar un llistat de documents, sinó que sol anar acompanyada d'indicacions auxiliars que ajuden a completar la identificació del document que es consultarà, també serveixen per avaluar i controlar el nivell de precisió i pertinença dels resultats. Totes les indicacions que s'ofereixen es poden agrupar en dos grans àmbits: identificadores de la notícia; i eines útils per a l'avaluació de la pertinença dels resultats.

Indicacions identificadores de la notícia

- Informació sobre el nombre total de documents que compleixen els criteris de recerca.
- Reproducció del titular de la notícia.
- Data de publicació.
- Secció del diari a la qual pertany.
- Volum d'informació.

Indicacions útils per a l'avaluació i control de la pertinença dels resultats

- Reproducció d'una part del *lead*.
- Resum indicatiu del contingut de la notícia.
- Termes de recerca destacats en el document visualitzat.

Els diaris que ofereixen una gamma més completa d'indicacions auxiliars per completar la funció de recerca i visualització de notícies són *ABC*, *La Vanguardia*, *Diari de les Balears*, *Diario de Burgos*, *Diario palentino* i *Última Hora*.

5.2.2.2. Serveis professionals de cerca hemerogràfica

No existeix actualment cap diari digital que compti amb serveis de cerca d'informació retrospectiva realitzada per professionals especialitzats prèvia demanda de l'usuari. En aquest sentit, la situació espanyola no difereix de la internacional, on són també excepcionals els diaris que ofereixen serveis d'aquest tipus. En el cas espanyol el fet s'explica per l'escassa atenció que reben encara les hemeroteques digitals, la qual cosa es tradueix en un pobre desenvolupament. La seva baixa utilitat, pel reduït volum d'informació amb què compten actualment, faria poc rendible un servei de recerca retrospectiva gestionat per documentalistes.

5.2.2.3. Arxius fotogràfics digitals

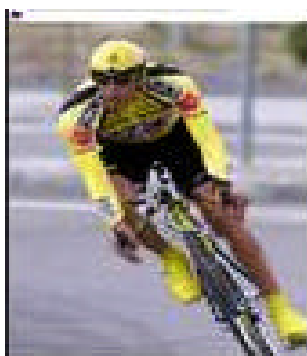
Conscients de l'atractiu que les imatges tenen per als lectors, un bon nombre de diaris han començat a crear petites galeries que incorporen fotografies, normalment relacionades amb l'actualitat. La denominació 'galeria' és encertada ja que no pot parlar-se, excepte en algun cas, de veritables arxius gràfics. Són més aviat reculls d'imatges del dia, sobre esdeveniments o personalitats. Solen ordenar-se d'acord amb algun criteri (temàtic, geogràfic, alfabètic, etc.) i es consulten mitjançant el sistema de *browsing*. Les imatges no sempre estan relacionades amb les notícies d'actualitat, així, el *Diario de Pontevedra*, per exemple, compta amb una selecció de fotografies aèries de municipis de la província que es consulta mitjançant un llistat alfabètic de poblacions.

Si bé es cert que la presència de 'galeries d'imatges' és considerable, en la majoria de casos el nombre de documents disponibles i el seu sistema d'organització impedeix de valorar-les des d'un punt de vista documental com a veritables arxius fotogràfics. Hi ha, però, algunes excepcions, tot i que no massa significatives (*La Voz de Galicia*, *El Mundo*) que denoten una tímida voluntat de difondre aquests documents, sense traduir-la en un servei eficaç de consulta. Per exemple, *El Mundo* compta amb una reduïda

fototeca amb un volum d'imatges d'actualitat corresponent a una setmana però sense la possibilitat d'accedir a setmanes anteriors, i *El Correo Español* ofereix una col·lecció que abasta un mes amb la mateixa problemàtica.

L'única i veritable excepció la proporciona el Grupo Recoletos, que ha creat *Marcamedia fotografía*, un servei a través del qual posa a l'abast del públic una base de dades que conté fotografies publicades tant en l'edició impresa com en la digital del seu diari esportiu *Marca*. És un producte d'alta qualitat i valor afegit, sorgit de la demanda de material gràfic que rebia el rotatiu per part d'altres mitjans i del públic en general. Constitueix, en realitat, un servei de venda d'imatges, fet que explica el seu disseny esmerat i la qualitat del producte. Qualsevol usuari pot efectuar una recerca i, si ho desitja, adquirir fotografies. El sistema és ric quant a possibilitats d'explotació. Permet emmagatzemar estratègies de cerca i reutilitzar-les en sessions posteriors, buscar fotografies per categoria d'esport i per text lliure -actua sobre el text on es descriu i analitza cada imatge-, pot emprar-se l'àlgebra booleana, truncaments, limitar les cerques a partir de criteris cronològics, triar el format de visualització dels resultats, refinar les cerques sobre el nombre de resultats obtinguts en una de precedent, etc. El nivell de descripció de les fotografies és un altre dels indicadors que palesen la qualitat de la font, com mostra la imatge 48.

Imatge 48. Exemple de registre de la fototeca digital del diari esportiu *Marca*



Editor: MARGAMEDIA

Resumen:

**EL CICLISTA DEL EQUIPO ONCE-EROSKI
MIGUEL ANGEL PEÑA DURANTE LA
CLASICA DE ALCOBENDAS**

Nombre:	0009106
Color:	RGB
Pixels:	1713*2474
Tamaño del fichero jpg:	658.6 KByte
Ciudad:	MADRID
País:	ESPAÑA
Fecha del evento:	13/05/2001
Fotógrafo:	RODOLFO ESPINOSA /MM
Cod. Fotógrafo:	991779
Crédito:	
Precio media individual:	7000 Ptas. 42,07 Euros.
Precio alta individual:	10000 Ptas. 60,10 Euros.

* Precios sin impuestos

Atesa la situació dels diaris pel que fa als arxius fotogràfics individuals és fàcil deduir la relativa als col·lectius. El panorama espanyol no n'ofereix cap en l'actualitat.

5.2.2.4. Arxius d'àudio i vídeo

En els diaris espanyols, a l'igual que en els estrangers, està augmentant la presència d'informació audiovisual. Aquesta és una conseqüència lògica del context digital i d'Internet, que propicien la integració d'informació de naturalesa diversa. És una presència incipient en la premsa espanyola, i és previsible que augmenti considerablement en els propers anys, sobretot a mesura que millorin les condicions i la qualitat de transmissió de vídeo a través de la Xarxa. Actualment, tot i que la qualitat de l'àudio supera a la del vídeo, aquest té una major presència en els diaris. Els arxius d'àudio són pràcticament inexistents. Només es materialitzen de forma indirecta a través de la possibilitat d'accedir, mitjançant un enllaç, a les emissores de ràdio digital amb què compten alguns grups editorials. Així, des de l'edició digital del diari *Segre* s'accedeix a *Segre Radio*, des de l'esportiu *Marca* a *Radio Marca digital*, des d'*ABC* a *Punto Radio* i, des d'*El Mundo*, a *El Mundo Radio*. En les seues web d'aquestes cadenes, a més d'escoltar la programació en directe, s'hi poden consultar petits arxius retrospectius amb entrevistes i notícies.

En ocasions aïllades, els documents d'àudio es troben, com a material complementari en reportatges o dossiers especials.

Pel que fa als vídeos la situació és sensiblement diferent. Són prop d'una quinzena els diaris on hi ha una presència mitjanament significativa. Entre aquests es troben *Deia*, *Expansión*, *ABC*, *El Mundo* i els diaris de Grupo Correo que inclouen en un mateix arxiu aquest tipus de documents. L'acumulació de vídeos en els diaris fa necessària la creació de sistemes d'organització que facilitin la seva consulta. Per exemple, *El Mundo* (imatge 49) incorpora diàriament entre 1 i 5 documents audiovisuals, compta amb un arxiu que permet accedir als publicats des del gener del 2001. L'organització és cronològica i la consulta per *browsing*. El volum que comença a tenir l'arxiu fa aconsellable l'ús d'un sistema de recuperació selectiva de la informació.

Imatge 49. Arxiu de vídeos del diari *El Mundo*

archivo de vídeos

En esta página encontrará una galería con los vídeos más destacados ofrecidos por el servicio de noticias de **elmundo.es**. Estos vídeos se ofrecen en formato Windows Media y RealVideo.
Si tiene problemas para ver los vídeos, acuda a nuestra [página de ayuda](#) y a la [página de descargas](#).

No te pierdas nuestros vídeos del corazón

ULTIMOS VIDEOS
domingo 27 de mayo 2001

<p>El Real Madrid ya es Campeón de Liga</p> <p>Windows Media Real Video</p>	<p>Zapatero reta a Aznar a presentarse a la reelección</p> <p>Windows Media Real Video</p>	<p>Los padres de Martínez se muestran esperanzados ante el juicio de la próxima semana</p> <p>Windows Media Real Video</p>
<p>300.000 aficionados celebran en La Cibeles el gran triunfo junto a su equipo</p> <p>Windows Media Real Video</p>	<p>PSOE y PP se abstendrán en la votación de investidura de Ibarretxe como lehendakari</p> <p>Windows Media Real Video</p>	<p>Jóvenes del entorno de ETA atacan con cócteles molotov el cuartel de La Salve de Bilbao</p> <p>Windows Media Real Video</p>

Amb la mateixa problemàtica es troba l'arxiu d'ABC (imatge 50). La seva cobertura temporal és superior a la d'*El Mundo* ja que parteix del juliol de l'any 2000. L'organització és cronològica, però el sistema de *browsing* dissenyat alenteix la consulta.

Imatge 50. Arxiu de vídeos d'ABC

abc.es
Sala de vídeos

U. Palau | Programador | Unión | Alodipod >>>Click aquí para...

>>> Canal de vídeos de ABC.es. La información diaria en imágenes >>>
Volver a ABC

VÍDEOS ANTERIORES

real player
vídeos producidos por ATLAS

Videos del año 2000:

Enero	Julio
Febrero	Agosto
Marzo	Septiembre
Abril	Octubre
Mayo	Noviembre
Junio	Diciembre

JULIO

- lunes
- martes
- miércoles
- jueves
- viernes
- sábado
- domingo

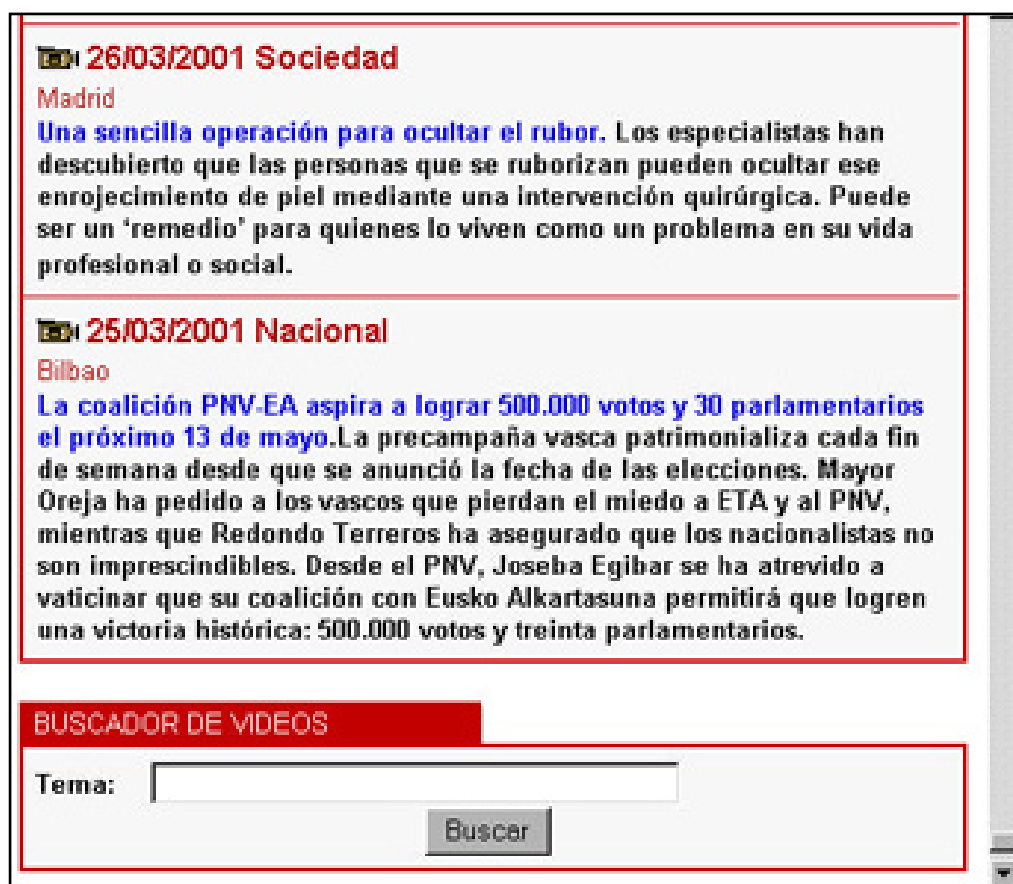
Volver al índice

Contenido: LUNES
DÍA 3 Violencia Callejera | Elecciones en PSOE
DÍA 10 Debate sobre las humanidades | Pagar desde el móvil
DÍA 17 Espectacular tormenta en Madrid | Limpiaparabrisas rumanos asaltan los coches
DÍA 31 Incendio en La Palma | Web sobre precios de carburante

<< Ir a vídeos del año 2001

Com s'ha indicat abans, en els diaris de Grupo Correo també estan presents els vídeos. Solen incloure 2 o 3 diàriament i són comuns per a totes les publicacions del grup. El volum del seu arxiu era a finals del maig de l'any 2001 de 131 documents i els més antics corresponien al mes de març del mateix any, la qual cosa mostra el ritme dinàmic de creixement de documents acumulats. El sistema de consulta es basa en el *browsing*. Estan organitzats cronològicament en una llarga llista que cal anar revisant fins localitzar allò que interessa. Donada la llargària del llistat, el sistema de *browsing* alenteix i dificulta la consulta. En el cas de *El Norte de Castilla* (imatge 51) s'ha implementat un sistema de cerca per paraula clau, del qual no hi ha cap mena de descripció i, a més, està localitzat al final del llistat, ubicació poc útil perquè en entrar a l'arxiu no es visualitza i només després de revisar el llistat es pot descobrir.

Imatge 51. Arxiu de vídeos de *El Norte de Castilla*



26/03/2001 Sociedad
Madrid
Una sencilla operación para ocultar el rubor. Los especialistas han descubierto que las personas que se ruborizan pueden ocultar ese enrojecimiento de piel mediante una intervención quirúrgica. Puede ser un 'remedio' para quienes lo viven como un problema en su vida profesional o social.

25/03/2001 Nacional
Bilbao
La coalición PNV-EA aspira a lograr 500.000 votos y 30 parlamentarios el próximo 13 de mayo. La precampaña vasca patrimonializa cada fin de semana desde que se anunció la fecha de las elecciones. Mayor Oreja ha pedido a los vascos que pierdan el miedo a ETA y al PNV, mientras que Redondo Terreros ha asegurado que los nacionalistas no son imprescindibles. Desde el PNV, Joseba Egibar se ha atrevido a vaticinar que su coalición con Eusko Alkartasuna permitirá que logren una victoria histórica: 500.000 votos y treinta parlamentarios.

BUSCADOR DE VIDEOS

Tema:

Buscar

5.2.2.5. Arxius de reportatges i dossiers gràfics, sonors i multimèdia

Prop d'una quarta part dels diaris elaboren reportatges especials o dossiers gràfics, sonors o multimèdia, la qual cosa mostra que les edicions digitals espanyoles encara no exploten prou intensivament les possibilitats tecnològiques per crear productes específics aprofitant les possibilitats d'interactivitat, hipertext i multimèdia. Aquesta raó explica l'escassa presència d'arxius digitals que proporcionin accés als documents retrospectius d'aquest tipus, així com la seva baixa qualitat, ja que solen reduir-se a llistats de títols consultables per *browsing*. Una excepció la constitueix *ABC* (imatge 52) que ha emmagatzemat els reportatges especials que elabora per a les seves diferents seccions en una base de dades, que permet la recuperació a partir de paraules clau i, si es vol, limitant la cerca als especials d'una secció concreta. Es troba a faltar una pàgina d'ajuda que faciliti a l'usuari la recuperació, ja que no és possible saber quines són les característiques del llenguatge d'interrogació. Un problema afegit és que resulta massa complicat localitzar el sistema de cerca per paraula clau perquè, de forma totalment il·lògica, quan es pitja la secció 'especiales' des de la portada del diari, el que hom troba és un llistat de títols classificats per seccions periodístiques i el sistema de cerca no apareix enlloc. És necessari seleccionar i entrar a un dels documents per trobar, al final, una petita indicació que actua com a enllaç i remet a la pàgina de cerca.

Imatge 52. Sistema de cerca de l'arxiu de reportatges especials d'*ABC*

Búsqueda de especiales

Desde nuestra búsqueda de especiales encontrará toda la información que venimos publicando, segmentada por categorías.

Utilice el sistema de búsquedas para localizar los documentos que le interesan. Puede introducir una o varias palabras clave y seleccionar la sección. Después, pulse sobre la lupa para obtener sus resultados.

Busqueda en especiales:

Seleccione una sección:

Buscar

<< Nueva Búsqueda Búsquedas ABC >>

Allò que més s'utilitza en els reportatges i dossiers especials és el text i la fotografia, l'àudio i el vídeo encara no tenen massa presència. Hi ha diaris com *El País* (imatge 53) que elaboren dossiers exclusivament gràfics; els retrospectius es mantenen en línia classificats segons les seccions periodístiques i dins d'aquestes per títols. El nombre és reduït i la consulta per *browsing* resulta eficaç. Cada dossier conté diverses imatges que van acompanyades d'una breu descripció del contingut i del nom de seu autor.

Imatge 53. Dossier fotogràfic sobre la immigració a Espanya del diari *El País*



De la mateixa manera que en els rotatius internacionals, comencen a fer acte de presència els gràfics animats, generalment creats amb l'aplicació *Flash* de l'empresa Macromedia. Aquests gràfics apareixen com a complement dels reportatges, o com a 'especials' pròpiament dits, on es tracten temes d'interès general sobre política, cultura, ciència i tecnologia, esports, etc. El diari esportiu *Marca* té una de les millors col·leccions de gràfics animats, accessible a través d'un arxiu on els títols estan classificats per disciplines esportives i les seves modalitats.

5.2.2.6. Arxius de necrològiques: obituaris

En els inicis, gairebé cap diari no incorporava a l'edició digital les necrològiques. Ara, es comencen a introduir però a un ritme molt lent. A diferència del que succeeix entre

alguns rotatius estrangers, sobretot nord-americans, on les necrològiques semblen despertar un interès que ha arribat a impulsar iniciatives de creació d'arxius retrospectius, en el context espanyol no es excessiu interès en aquest sentit. Si bé és cert que ha augmentat el nombre de diaris que publica aquesta secció, només el *Diario de Burgos* ha implementat un arxiu que recull els anuncis publicats en les darreres dues setmanes.

5.2.3. Serveis de consulta i explotació de recursos d'informació elaborats pel propi mitjà en forma de documents secundaris altres que hemeroteques i arxius retrospectius

Tot i que en la pràctica totalitat de diaris s'observa una certa voluntat referencial, és a dir, un afany per proporcionar al lector eines útils que l'ajudin a resoldre necessitats informatives (agendes, directoris de serveis o de recursos digitals, guies, etc.), molt poques vegades es materialitza a través de la creació de fonts i serveis d'alt valor afegit des d'una òptica documental. En realitat, si s'ha parlat de 'la pràctica totalitat dels diaris' ha estat només perquè majoritàriament, i deixant al marge algunes excepcions, palesen l'esperit de servei amb la creació de petits directoris de serveis locals (farmàcies, entitats de govern, educatives, etc.). Entre les excepcions podrien esmentar-se els diaris de difusió nacional (*ABC, El Mundo, El País, La Vanguardia*), alguns especialitzats (*Cinco Días, Expansión, Gaceta de los Negocios, As, Diario Médico*), així com diversos d'àmbit local (*La Verdad, Sur, La Voz de Galicia, El Comercio, El Adelantado de Segovia, El correo Gallego, El Correo español. Pueblo Vasco*). Tot i així, les excepcions esmentades ho són més per posseir alguna font destacable, que no pas per ser rics quant a oferta i qualitat de les seves obres de referència.

Tot seguit s'analitzen les principals tipologies de fonts de referència distribuïdes pels diaris espanyols.

5.2.3.1 Anuaris i cronologies

Només 8 dels 92 diaris presents a la Xarxa elaboren anuaris (*El Comercio, El Correo español, Diario de Burgos, Diario Médico, El Mundo, Sur, La Verdad* i *La Voz de Galicia*). Aquestes fonts actuen com a resums de l'any, destaquen les personalitats i

esdeveniments que han estat notícia. Són un dels productes que millor permeten d'aprofitar la informació retrospectiva i impliquen una important tasca de cerca, selecció i organització documental. El més complet correspon a *El Mundo*. Al 1997 va començar a publicar en l'edició digital un balanç de l'any que ha anat millorant progressivament. Dos anys després va incorporar un anuari gràfic i la versió electrònica de l'anuari imprès. El producte gràfic està constituït per una selecció d'imatges que resumeixen els principals fets esdevinguts arreu del món. Les fotografies es complementen amb el despatx d'agència corresponent que actua com a descripció. L'anuari és una valuosa font de referència que incorpora articles signats per personatges rellevants, selecció de notícies sobre els principals esdeveniments, així com una completa secció d'estadístiques i dades factuais. La consulta a través del *browsing* de llargs llistats de títols d'estadístiques o d'articles fa que la seva utilització en format digital no aportï res de nou a excepció del fet de tenir l'obra en línia.

A l'igual que els anuals, les cronologies són fonts que poden elaborar-se a partir de documents retrospectius i integrar fitxers d'àudio, vídeo o gràfics animats, la qual cosa els enriqueix respecte dels seus equivalents impresos. També contribueix al seu enriquiment el fet de dotar-los de sistemes de consulta adaptats a l'entorn digital, així, la clàssica cerca cronològica, o alfabètica a través d'índexs onomàstics, geogràfics, etc. guanya en qualitat i rapidesa amb un sistema de recuperació selectiva per paraula clau. *Diario de Navarra*, *El Mundo*, *Diario Médico*, *El Norte de Castilla*, *El Periódico*, *Sur* i *La Vanguardia*, són algunes de les capçaleres que compten amb cronologies en les seves edicions digitals. Algunes són obres d'abast local, com en el cas de *Diario de Navarra*, *El Norte de Castilla* i *Sur*, altres especialitzades com la de *Diario Médico*.

El Periódico de Catalunya ofereix una interessant obra de referència, *El Periódico del Siglo XX*, que constitueix bàsicament una cronologia, complementada amb articles que ajuden a entendre quines han estat les claus del segle, i altres elements com un diccionari de neologismes, un test perquè el lector pugui valorar els seus coneixements i la cronologia pròpiament dita.

5.2.3.2. Dicionaris

Els dicionaris són una altra de les tipologies de font referencial que hom pot trobar en certs diaris. En alguns casos són terminològics com el que proporciona *El Mundo*, en altres són biogràfics. *Cinco Días*, a través del seu *Quién es quién* recull informació sobre 139 personalitats espanyoles del món de l'economia i les finances. *Diario palentino* ha creat també un petit diccionari biogràfic de fills il·lustres de la província. *Ideal* proporciona un diccionari especialitzat en botànica i *Sur*, un de pobles de la província de Màlaga que descriu cada municipi amb força detall.

El Periódico ofereix una base de dades que actua a mode de diccionari de frases. *El Apuntador Político* és una font curiosa per al públic en general, però resulta també una eina útil per a la tasca periodística. L'obra recull frases de polítics espanyols sobre temes, persones i esdeveniments que han estat notícia. Disposa d'un sistema de recerca selectiva.

El fet d'oferir les paraules clau (temes) en forma de llistat alfabètic alenteix la cerca de l'usuari, que es veu obligat a llegir el llistat fins trobar el terme que li interessa. Seria millor establir algun tipus de classificació que reunís els termes a partir de criteris temàtics, o bé, fer una indexació automàtica dels continguts de la base de dades que facilités la recuperació mitjançant el llenguatge natural. En general el mòdul de cerca resulta rígid i li manca flexibilitat. Altres defectes serien, la manca d'opcions de presentació de resultats (seria bó poder establir el nombre i ordre en que es volen visualitzar), també caldria afegir detalls com la indicació del total d'ítems trobats en cada cerca i, una secció explicativa on s'indiqui amb claredat la cobertura i funcionament de la base de dades.

5.2.3.3. Directoris

En aquest apartat s'inclouen dos tipus de fonts: les guies i els directoris. Per guies entenem aquells productes informatius que, amb voluntat de servei, proporcionen un recull d'informacions pràctiques per al lector sobre temes d'actualitat. Pel que fa als directoris cal diferenciar entre els de recursos digitals, és a dir conjunts d'enllaços

d'interès seleccionats pel propi mitjà, i els directoris de recursos no necessàriament digitals (institucions públiques, serveis ciutadans, empreses, etc.).

Els directoris són les fonts de referència amb major presència en els diaris. Prop d'un 65% n'ha elaborat algun. En la majoria de casos, sobretot en la premsa local o comarcal, es tracta de directoris amb un nombre reduït de recursos seleccionats.

L'elaboració de directoris de recursos digitals, juntament amb l'oferta d'altres serveis com el de correu electrònic gratuït, per exemple, és, en alguns diaris, una prova del desig de convertir-se en portals d'accés a Internet. Un directori ric, actualitzat, amb recursos ben seleccionats i descrits pot ser un bon reclam que decideixi als internautes a iniciar la seva navegació a partir del diari. Perquè això sigui així cal una completa oferta de SVA. La manera d'aconseguir-ho és aplicar una correcta i clara política de selecció, seguir una pauta de descripció, anàlisi i valoració dels recursos rigurosa i homogènia, organitzar-los de forma coherent, emmagatzemar-los mitjançant un sistema gestor de bases de dades documentals que permeti la recuperació selectiva i implementar sistemes de revisió i manteniment. Aquesta és una tasca sumament important, que actualment pot fer-se amb l'ajuda d'aplicacions informàtiques que revisen periòdicament i automàtica l'estat dels enllaços.

ABC constitueix un dels millors exemples del panorama espanyol. *Enlaces ABC* (imatge 54) és una completa selecció de recursos consultable per paraula clau, o bé, a través d'una classificació temàtica formada per una dotzena de categories genèriques que no es subdivideixen en altres més específiques, sinó que ordenen alfabèticament els recursos continguts.

El Correo Gallego disposa d'un directori amb un nivell d'organització i estructuració interna molt elaborat. Compta amb dos sistemes de consulta: recerca selectiva per paraula clau i 'navegació' per les categories i subcategories que conformen l'estructura del directori.

Imatge 54. Sistema de cerca d' *EnlacesABC*

The screenshot shows a web interface for 'Enlaces abc'. At the top, it says 'Esta es la Guía de Enlaces que abc les ofrece esperando que le sea de utilidad para su navegación por la Red.' Below this is a section titled 'Buscar por categorías' with a grid of categories and checkboxes: Trabajo y Dinero, Cultura y Educación, Informática, Viajes y Vacaciones, La Salud, Deportes, Comunicación, Ocio, Ecología, Instituciones, De Compras, and Varios. A 'Buscar' button is located below the grid. Below the categories section is another section titled 'Buscar por palabras:' with a radio button selected for '[ALGUNA]' and another for '[TODAS]'. Below this is a text input field and another 'Buscar' button. At the bottom, there is a note: '(Escriba en minúsculas. Separe con espacios las palabras claves. Cierre con comillas las frases)'.

Cinco Días ha elaborat un directori de companyies i entitats financeres espanyoles que cotitzen en borsa. Es pot seleccionar la companyia a partir d'un listat alfabètic de noms, o bé emprar el sistema de cerca per nom de l'entitat.

El Correo Gallego ofereix, sota el nom '*Agenda Comunicación*', una base de dades tipus directori que permet buscar per nom d'entitat, càrrec o nom personal pertanyent a les diferents administracions locals. En el seu sistema de cerca s'informa a l'usuari de com fer la consulta per optimitzar els resultats. Literalment el que se li suggereix és el següent:

“En este buscador no hay por qué escribir los nombres completos de entidades o personas. De hecho, es más útil escribir algo corto pero identificativo para evitar resultados negativos de la búsqueda porque lo que hayamos escrito no coincide con la nomenclatura o la ortografía de la entidad o la persona.

Ejemplo: En vez de escribir en Entidad "Concello de Arzúa" o "Ayuntamiento de Arzúa", buscar "Arzúa". Aparecerán todas las entidades que contengan "Arzúa".

Ejemplo: En vez de escribir en Persona "José Antonio Pérez Docampo", escribir "Pérez". Aparecerán todas las personas con algún apellido Pérez. Si escribiésemos "Pérez Docampo" restringiríamos la búsqueda a los que están registrados con los apellidos "Pérez Docampo", pero en el caso de que, por ejemplo, esta persona esté registrada como "José A. Pérez", el buscador no la encontraría.”

Aquests consells posen de manifest que la base de dades no ha estat creada amb criteris documentals ni amb una aplicació informàtica prou flexible en el seu mòdul de recuperació. Els seus creadors haurien d’haver tingut present que per garantir la coherència de la font calia fixar i aplicar certs criteris per tal d’homogeneïtzar, per exemple, la forma dels noms personals i d’entitats. Si això hagués estat així, en lloc de suggerir a l’usuari formes de cerca que, tal com les plantejades en els exemples, s’allunyen d’una veritable recuperació selectiva, l’hauria informat sobre quins eren els criteris d’entrada de dades. L’opció per part de l’usuari per un tipus de cerca gènèrica com la proposada en els exemples hauria de ser un qüestió personal, i no una imposició forçada per les deficiències de construcció de la font.

5.2.3.4. Calendaris i agendas

Gairebé tots els diaris inclouen una secció d’agenda cultural o esportiva. Alguns han creat eines referencials que aprofiten la manca de limitacions de la publicació digital per ampliar la cobertura temporal de la secció clàssica. Són veritables calendaris que informen d’esdeveniments programats per a l’any. Entre els diaris que compten amb calendaris destaquen: *Euskaldunon Egunkaria*, *La Rioja*, *Diario de Noticias*, *El Adelantado de Segovia*, *El Comercio*, *ABC*, *El Mundo*, *El País*, *Sport*, *Marca*, *Diario Médico*, *Diario de Tarragona*, *Diario 16*, *Diario de Burgos*, *Diario As*, *Las Provincias* i alguns altres. Són força freqüents els calendaris esportius, com per exemple el del diari *AS* (imatge 55). Un altre exemple el constitueix *El País* (imatge 56) que ofereix una agenda-calendari de l’any en curs amb esdeveniments culturals, polítics, socials, etc.

Imatge 55. Calendari esportiu del diari *As*

Calendario 2001
Todo el deporte de mayo de 2001

Desde el Rally París-Dakar hasta la San Silvestre vallecana, aquí están las citas deportivas más importantes del primer año del siglo XXI.

MAYO

DÍA 1
FÚTBOL Liga de Campeones (semifinales, ida).
BALONCESTO Euroliga (final, play-offs).

DÍA 3
FÚTBOL Copa RFEF (Dieciseisavos, vuelta).
WATERPOLO. Liga Nacional (final).
RALLYS (mundial). Argentina (hasta el 6).

DÍA 5
FÚTBOL SALA Liga (jornada 34ª).
BALONMANO Liga ASOBAL (jornada 21ª).
BALONCESTO Liga ACB (jornada 32ª).

Imatge 56. Agenda de *El País*

EL PAÍS **ES** >> **la agenda de 2001**

 20 de mayo de 2001 [SERVICIOS](#)

[ENERO](#) [FEBRERO](#) [MARZO](#) [ABRIL](#) **MAYO** [JUNIO](#) [JULIO](#) [AGOSTO](#) [SEPTIEMBRE](#) [OCTUBRE](#)
[NOVIEMBRE](#) [DICIEMBRE](#)

MAYO - 2001						
L	M	X	J	V	S	D
30	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31	1	2	3

EFEMÉRIDES **CALENDARIO**

- Elecciones municipales en **Croacia**.
- Reunión de presidentes de los países del **Mercosur** donde debatirán si se debe profundizar o ampliar el bloque comercial, invitados por el Foro Económico Mundial (WEF), hasta el día 22, en Buenos Aires.
- **Luis Mateo Díez** ingresa en la **Real Academia de la Lengua**.
- **FÚTBOL:** Termina el plazo para la compra del equipo italiano **Lecco** (Primera División), puesto en venta por 100.000 libras (unos 50 dólares).
- **FÚTBOL:** Final de la **Copa UNCAF**, se disputa en Honduras.
- **TENIS:** Copa del Mundo por equipos en tierra batida que se disputa en **Duseldorf** (Alemania), hasta el día 26.
- **MOTOCICLISMO:** Gran Premio de Francia, en el circuito de **Le Mans**.

5.2.3.5. Reculls de dades numèriques

Per als sectors econòmic i financer és important disposar de dades conjunturals. Conscients de la necessitat, els diaris econòmics solen crear fonts referencials que ajuden a obtenir les dades més actualitzades de forma ràpida. Un bon exemple és *Cinco Días* que ha creat un servei d'indicadors que mostra, d'una banda, les dades bàsiques de l'economia espanyola presentades en forma de taules, així com els principals indicadors econòmics d'altres països.

5.3. ALTRES SERVEIS I SISTEMES D'ACCÉS A INFORMACIÓ DE PREMSA

5.3.1. Accés a informació corrent

5.3.1.1. Agències de notícies

Les seues web de les agències de premsa són llocs idonis per aconseguir informació corrent actualitzada. Pel que fa a les espanyoles existeixen diferències entre els serveis, tant gratuïts com de pagament, que ofereixen, d'una banda les d'abast nacional i, de l'altre, les d'àmbit local. Mentre que les seues web d'algunes d'aquestes últimes són exclusivament plataformes de difusió corporativa i de comercialització de serveis, d'altres, juntament amb les que cobreixen tot el territori de l'Estat, proporcionen de forma gratuïta notícies del dia constantment actualitzades i altres serveis de valor afegit.

EFE ofereix una bona oferta de serveis gratuïts d'informació corrent. A la seua pàgina inicial hom pot trobar una selecció de les notícies més importants del dia, a més de l'enllaç que adreça a titulars suplementaris dins de les diverses seccions: Món, Iberoamèrica, Europa, Orient Mitjà/Magrib, Àfrica, Àsia/Pacífic, Esports, Cultura, Societat, Gent, Salut, Cibernetícies, Consum, Motor i Temps. Des del titular s'accedeix al text complet. La pàgina conté també un *ticker* informatiu que s'actualitza constantment. Al maig del 2001, EFE estava preparant un servei d'accés a cròniques, en format àudio, dels seus corresponents. A través de la seua emissora EFERadio, es poden escoltar butlletins informatius horaris. EnPortada.com. ofereix un buidatge dels titulars més importants apareguts en l'edició del dia de la principal premsa iberoamericana. El portal és responsabilitat d'EFE i CommFactory, empresa especialitzada en continguts

per a la Xarxa que va crear, l'any 1995, el directori *El Índice* i, al 1998, el servei de buidatge de premsa Titulares.com. EnPortada disposa d'un potent sistema de cerca per paraula clau. Els resultats es mostren en un llistat sense cap ordre aparent, i consten del nom del diari, país de publicació i titular de la notícia, que actua com a vincle amb el mitjà que l'ha publicada.

L'agència Colpisa ofereix un servei públic d'accés a notícies, que s'actualitza cada 15 minuts. Compta amb una secció de darreres notícies classificades per les habituals seccions periodístiques. A diferència d'EFE, que proporciona informacions a text complet, Colpisa només permet visualitzar els titulars.

Europa Press és una bona font de notícies actualitzades al llarg del dia. Té diverses seccions disponibles que ofereixen els titulars acompanyats de l'hora en què han estat emeses les informacions. Des del titular s'accedeix al text complet, al final del qual hi ha enllaços a notícies relacionades aparegudes anteriorment. Aquest és un valor que no aporten altres agències, darrera del qual hi ha una tasca de selecció i associació de materials. Europa Press disposa d'altres serveis d'accés gratuït:

- Comunicats del dia emesos per empreses i organismes.
- Recull dels titulars de portada de l'edició del dia dels diaris espanyols de difusió nacional.
- Resum d'una selecció de notícies dels mateixos diaris.
- Enllaços als editorials dels mitjans abans esmentats.
- Resum de les tertúlies radiofòniques de les principals emissores espanyoles.

Europa Press destaca també pels seus serveis d'informació financera (mercats, informes de conjuntura econòmica, titulars i editorials de premsa especialitzada).

Reuters España segueix la línia de les anteriors pel que fa a la provisió gratuïta d'informació actualitzada al llarg del dia. La seva major diferència radica en el seu servei de difusió personalitzada per correu electrònic. Mitjançant subscripció una persona pot rebre en la seva bústia electrònica qualsevol dels tres butlletins estàndard

que elabora: *Claves del dia* (conté els titulars més importants), *Resum del mercat* (amb informacions sobre el mercat financer) i *Resumen de noticias* (selecció de notícies del dia resumides).

Les agències especialitzades temàticament o geogràfica, com per exemple, Atlas (centrada en informació televisiva), Servimedia (serveix notícies de caràcter social), AGN-Axencia Galega de Noticias, ICAL-Información de Castilla y León, Intracatalònia-Agència Catalana de Notícies o Vascopress, no compten amb serveis gratuïts d'informació corrent massa desenvolupats es limiten a oferir algunes notícies del dia relacionades amb el seu àmbit d'interès.

5.3.1.2. Altres iniciatives empresarials

Com s'ha vist en capítols precedents, Internet ha propiciat el sorgiment d'iniciatives, generalment provinents d'entorns empresarials, que aprofiten la informació publicada en premsa per proporcionar nous SVA orientats, majoritàriament, a cobrir les necessitats de seguiment de premsa que tenen molts professionals, empreses o institucions. Per a molts sectors d'activitat és crucial mantenir-se al corrent d'allò que emeten o publiquen els mitjans. Les raons i necessitats són diverses: conèixer l'estat de l'opinió pública, obtenir informació sobre empreses competidores, vetllar per la imatge corporativa i detectar informacions perjudicials per a les organitzacions, recollir dades per elaborar estudis de mercat, etc. Aquells que per aquests o altres motius han de fer un seguiment de la premsa periòdica saben perfectament la quantitat de temps que implica aquesta tasca. Conscients d'allò que suposa i amb l'objectiu de simplificar i, fins i tot, suprimir aquest treball han sorgit interessants SVA als quals s'hi accedeix a través d'Internet. A l'Estat Espanyol, aquestes iniciatives no són tan nombroses com a d'altres països com els Estats Units.

MyNews va ser la primera empresa espanyola a oferir un servei de seguiment de la premsa impresa. Amb la contractació del servei, el client rep diàriament a primera hora del matí i mitjançant el correu electrònic, les notícies aparegudes en els mitjans que hagi seleccionat prèviament i sobre el tema o temes que hagi determinat en el moment de

definir el seu perfil. És interessant de remarcar que es poden definir múltiples perfils de recerca. Aquesta operació la fa el propi usuari utilitzant el llenguatge natural, però l'empresa compta amb un servei d'assessorament documental que pot estudiar les necessitats i dissenyar les equacions de cerca que recuperin documents amb un major nivell de pertinença. El producte informatiu que arriba inclou els titulars, acompanyats de les primeres línies de la notícia i un sumari/resum que elabora automàticament el sistema de gestió de MyNews. A partir d'aquesta informació, el client pot seleccionar les notícies del seu interès i accedir al seu text complet. El sistema extreu les notícies que s'adeqüen a les necessitats del client mitjançant un procés automàtic que utilitza un agent intel·ligent capaç de millorar recuperacions posteriors a partir de les indicacions de l'usuari, sobre les notícies que ha considerat més pertinents subministrades en cerques precedents. Es redueix així l'excés d'informació o el grau de soroll documental.

Una altra forma d'accedir a les notícies del dia és a partir de la consulta de la seva base de dades hemerogràfica, donat que permet limitar les cerques a les informacions publicades en el dia en curs.

MyNews (imatge 57) agrupa les hemeroteques virtuals de més d'una trentena de publicacions periòdiques, inclou els principals diaris d'abast nacional, una mostra representativa dels diaris provincials, així com butlletins oficials i algun rotatiu d'informació econòmica d'abast internacional. La cobertura temporal de cadascuna d'aquestes hemeroteques supera amb escreix la que individualment ofereixen les versions digitals, per aquesta raó MyNews constitueix l'hemeroteca virtual més completa i rica de la premsa espanyola. I des d'aquest punt de vista és una font d'informació essencial tant per a l'elaboració de dossiers de premsa, com per a la recerca retrospectiva. Mitjans de comunicació, gabinets de premsa i relacions públiques, i un bon nombre d'empreses privades són els clients habituals d'aquests serveis. L'estalvi de temps i feina amortitza amb escreix el seu cost. Per facilitar a l'usuari l'emmagatzematge de la informació que rep ofereix una aplicació per a la gestió de bases de dades, amb la qual pot mantenir la seva hemeroteca personal.

Imatge 57. Formulari de MyNews per definir un perfil temàtic

The image shows a web form titled "MyNews on line" with the subtitle "el dossier digital". It is a service from "Mo News" and the date is "Domingo, 29-October-2000". The form is for creating a thematic profile ("TEMAS"). On the left, there is a vertical menu with buttons: "Crear Tema", "Editar Tema", "Borrar Tema", "Resultados", "Retrospectiva", "Cuenta", and "Preferencias". The main form area includes:

- A text input field for "Nombre del tema:".
- A text area for "Escriba aquí las palabras que estarán en los artículos que desea recibir:".
- A dropdown menu for "Porcentaje de coincidencia:" set to "80 %".
- A dropdown menu for "Medios que quiere rastrear:" with options: "ABC_Electronica", "Actualidad_Economica", "Almarket_Semanal", and "AVUI_Catalunya".
- Instructions: ". Presione la tecla CTRL y, sin soltarla, haga clic en cada medio que desee seleccionar" and ". Para seleccionar todos los medios seleccione sólo TODOS".

Titulares.com (imatge 58) és un servei gratuït que ofereix a diari més de 7.500 titulars extrets de 143 mitjans espanyols. Apareixen classificats en diversos apartats temàtics que es corresponen amb les seccions periodístiques habituals. Cada apartat té associades una sèrie de paraules clau que agiliten la localització dels titulars relacionats amb cadascun dels subtemes. El servei és accessible des de les 6 del matí i la seva actualització és constant. Cada titular constitueix un enllaç amb el text complet de la notícia consultable directament en el mitjà on ha estat publicada. Altres informacions i serveis que subministra són:

- *Ranking* dels líders polítics més citats en la premsa,
- Servei de DSI: hi ha la possibilitat de deixar emmagatzemades en el sistema les nostres preferències, la qual cosa el permetrà d'executar cerques automàtiques diàriament i remetre'ns els titulars resultants a la bústia electrònica personal.

Titulares.com és propietat de l'empresa CommFactory que ofereix també un servei comercial de seguiment de premsa, Dossierdepremsa.com, que proporciona informació corrent a la seva seu web i un servei de tramesa de titulars per correu electrònic. Es revisen diàriament 264 mitjans per proporcionar al client notícies d'acord al seu perfil d'interès.

Imatge 58. Pàgina d'inici de Titulares.com



EnlaPrensa.com es defineix com un servei electrònic de seguiment de premsa. Rastreja 150 mitjans entre diaris espanyols (nacionals, regionals i econòmics), internacionals, diverses revistes, les agències de premsa EFE i Europa Press i alguns mitjans exclusivament digitals. Ofereix serveis gratuïts i de pagament. Els primers es concreten en:

- Seguiment de premsa on es poden dissenyar fins a tres perfils, que han de fer referència exclusivament a una empresa, marca o persona. No és possible fer dissenys temàtics a partir de paraules clau. Els resultats són enviats al subscriptor per correu electrònic. L'usuari rep els titulars acompanyats del text de la notícia on apareix l'empresa, marca o persona definida, el terme apareix destacat i contextualitzat.
- Notícies sobre empreses espanyoles que cotitzen en borsa.

Premium és el servei de pagament i actua també com a seguiment de premsa però sense les restriccions del servei gratuït. Es poden crear perfils temàtics per mitjà de paraules clau, i proporciona accés a l'hemeroteca de l'empresa.

Tant per als usuaris del servei bàsic com del Premium. EnlaPrensa.com proporciona un sistema de carpetes per tal de mantenir classificades les notícies rebudes. L'empresa anunciava a inicis a finals del 2000 la propera implementació d'un sistema d'alertes a telèfons mòbils.

Ecobolsa és un servei gratuït desenvolupat per Saremedia i especialitzat en el subministrament d'informació econòmica. La seva web és una de les dues que han substituït EcoPrensa, l'anterior servei de notícies de l'empresa Sarenet. Disposa d'un sistema de cerca que permet triar entre notícies i comunicats de premsa, obtenir informació sobre alguna de les empreses que cotitzen en borsa i limitar la recerca a períodes cronològics preestablerts. El sistema resulta poc versàtil donat que no es pot triar més d'una empresa o sector alhora, cosa que obliga a efectuar cerques reiterades. Una altra deficiència és l'absència d'ajuda referida a la recuperació per paraula clau. Contràriament al que es diu en la descripció que fan els seus responsables, no revisen diversos mitjans, sinó que els resultats són sempre despatxos de l'agència Europa Press.

Iconoce és el segon dels serveis en què s'ha dividit Ecoprensa. Ofereix informació d'última hora apareguda en la premsa, així com un apartat que inclou un llistat dels termes (empreses, personatges, temes, etc.) més esmentats en els mitjans en el dia en curs, així com enllaços a notícies que en fan referència. Iconoce és un buscador d'informacions que utilitza una aplicació agent i tecnologia *push*. Això el permet buidar diàriament més de 500 mitjans espanyols i estrangers (rastreja no només els titulars sinó el text complet de les notícies). Iconoce ha desenvolupat una rica oferta de SVA de pagament:

- Mi dossier és el servei de DSI que permet al client rebre, via *e-mail*, notícies personalitzades.
- Servei de cerca d'editorials.
- Servei d'alerta immediata.
- Carpetes electròniques per tal de mantenir les notícies classificades i arxivades.

Prensa digital és un servei gratuït que proporciona notícies actualitzades. A diferència dels anteriors, els titulars van acompanyats de l'entradeta, actuant a mode de resum. El text complet es llegeix en el propi mitjà que ha publicat la informació. Els sistemes que PrensaDigital proposa per accedir als continguts són:

- Navegador temàtic, on les notícies són classificades segons les diferents seccions periodístiques. Dins de cada una la classificació es fa per mitjans.
- Buscador per paraula clau.

Baratz, Servicios de Teledocumentación, nascuda al 1987 és l'empresa més antiga del panorama espanyol quant a elaboració i tractament automatitzat d'informació de premsa. Els seus serveis de pagament proporcionen accés tant a notícies corrents com retrospectives a través d'una base de dades, que comercialitza també en suport CD-ROM. Les informacions són seleccionades, descrites, analitzades i resumides per un equip de documentalistes que cada dia buiden les principals notícies de 27 fonts d'informació general i econòmica. Posteriorment els articles es digitalitzen per proporcionar accés al document original. Com a únic servei gratuït ofereix un llistat de titulars apareguts en els diaris *Cinco Días*, *El País* i *Expansión*.

La darrera novetat per accedir a continguts informatius de la Web són els portals de veu. A Espanya han aparegut a començaments del 2001. El primer va ser el de Terra-Lycos, filial de Telefònica. Després va començar a funcionar Ydilo, propietat de la madrilenya People Communications. L'usuari fa una trucada telefònica al servei i a partir d'aquest moment i mitjançant programes de reconeixement de veu, es desplaça per un sistema de menús fins obtenir la informació desitjada. Pel que fa l'accés a informació d'actualitat en ambdós casos el menú inicial consta de l'opció notícies, relatives a diversos àmbits: actualitat, esports, economia, etc.

5.3.2. Accés a informació retrospectiva

5.3.2.1. Agències de notícies

5.3.2.1.1. Hemeroteques

No existeix, a excepció de Colpisa, cap agència de notícies estatal que ofereixi una hemeroteca d'accés gratuït. Ni tan sols donen la possibilitat de realitzar la consulta

sense cost, és a dir, d'obtenir titulars sense tenir accés al text complet de les informacions ni al nom del mitjà en què han estat publicades. Tot seguit es descriuen alguns exemples que ajuden a observar les diferències entre les hemeroteques de pagament i les d'accés gratuït.

La informació retrospectiva d'EFE només és accessible a través d'un sistema de pagament. No és possible realitzar la cerca de forma gratuïta com en alguns altres casos.

Comercialitza diferents bases de dades:

- Notícies, amb una cobertura que arrenca des de l'any 1988 i creix anualment amb uns 250.000 nous registres.
- Documents, amb un volum de més de 3.500 especials temàtics elaborats per l'agència.
- Biografies.

Les seves fonts, elaborades amb aplicacions documentals, presenten un bon disseny i estructura, que aporta un ric nivell de descripció de les informacions. El sistema de recuperació és prou ric i versàtil, i permet utilitzar: operadors booleans, d'adjacència i proximitat, truncament. Compta amb la possibilitat de cerca per sinònims. Això és possible gràcies al fet que el sistema treballa amb un diccionari que associa els termes semànticament equivalents. És pot també limitar les búsquedes a camps concrets del registre. Disposa, d'eines complementàries per millorar la recuperació, com per exemple, la capacitat d'oferir un llistat de paraules relacionades semànticament a l'emprada com a terme de recerca.

Colpisa ofereix una hemeroteca gratuïta amb un volum retrospectiu d'una setmana. Compta amb diversos punts d'accés a les notícies: *browsing* per seccions o per data (7 darrers dies) i cerca per paraula clau (es realitza en el text complet) amb la possibilitat de limitar la secció i el dia de publicació. Si bé compta amb una petita secció d'ajuda a la consulta, resulta insuficient, donat que no explicita les particularitats del llenguatge d'interrogació de la base de dades. Els titulars resultants d'una cerca es mostren ordenats per seccions i dins d'aquestes cronològicament, s'acompanyen del dia i hora de

publicació i, quan es tracta de notícies que no tenen més de dos dies d'antiguitat, d'una indicació que informa de la impossibilitat de visualitzar el text complet.

5.3.2.1.2. Arxius fotogràfics

La majoria d'agències fotogràfiques espanyoles (Age Fotostock, Atlas News, Contifoto, etc.) comercialitzen els seus serveis a través d'Internet, el que fa que les seves bases de dades puguin ser consultades a través de la Xarxa. No es descriuran aquí aquestes agències, donat que el nostre interès està centrat en els serveis que, al marge dels diaris, proporcionen accés a notícies d'actualitat publicades en premsa. Sí s'assenyalaran, però, aquells casos d'agències de notícies que, a més d'informació textual, proporcionen arxius d'imatges.

Com a proveïdora de continguts gràfics l'agència EFE compta amb un important arxiu que conté aproximadament 13 milions d'imatges relatives principalment a Espanya i als països d'Àmerica Llatina. Es tracta d'un servei comercial que permet la consulta gratuïta, per a la qual cosa cal registrar-se com a usuari. El seu sistema de recuperació ofereix diverses opcions que poden emprar-se combinades per tal d'obtenir resultats més pertinents:

- Cerca per categories i subcategories temàtiques: les imatges són classificades a partir de 17 categories que presenten, al seu torn, diverses subcategories corresponents a un primer i únic nivell de subdivisió. L'usuari pot recuperar-les seleccionant en un menú la categoria i subcategoria que desitgi. Una deficiència d'aquest sistema és la impossibilitat d'executar cerques que abastin més d'una categoria. Sí permet, però realitzar-les en totes a la vegada.
- Cerca en camps concrets: es poden recuperar les imatges a partir del seu autor, ciutat i país on s'ha fet, o bé, per l'agència responsable.

- Cerca per text lliure: l'usuari pot escriure els termes que, en aquest cas, seran buscats en el text del peu de la fotografia. En l'ajuda de què disposa la fototeca no s'expliquen les particularitats del llenguatge de recuperació en aquest camp.
- Cerca per dates: és possible limitar les cerques a partir del criteri cronològic, indicant la data o rang de dates a què es volen circumscriure els resultats.

5.3.2.2. Altres iniciatives empresarials

Les bases de dades hemerogràfiques creades per les empreses de seguiment i buidatge de premsa, subministre de titulars, etc., actuen com a fons retrospectius de caràcter col·lectiu, ja que inclouen notícies procedents de mitjans diversos. Dins d'aquesta tipologia desataquen dins del panorama espanyol:

MyNews: compta amb una hemeroteca que conté les notícies extretes dels 32 mitjans que buida diàriament. Les notícies més antigues daten de l'any 1996. La cobertura pel que fa a la resta de publicacions és menor. El sistema de cerca es fa per paraula clau mitjançant la utilització de llenguatge natural. La consulta, que es realitza sobre el text complet de les notícies, es pot limitar a un o diversos mitjans i també cronològicament. Es troba a faltar però la possibilitat d'establir un rang temporal determinat per l'usuari. El seu llenguatge d'interrogació permet d'utilitzar operadors booleans, truncaments i parèntesis. Els resultats es mostren per ordre decreixent de rellevància, que calcula el sistema automàticament. L'accés a l'hemeroteca és pot fer per subscripció, o bé, pagant per consultes puntuals.

Titulares.com, descrit en l'apartat ofereix un fons retrospectiu consultable a través d'un sistema de cerca per paraula clau que actua sobre els titulars dels darrers 30 dies. Es pot interrogar utilitzant operadors booleans d'intersecció, unió i exclusió, truncament, i permet determinar l'ordre de precedència en l'execució de l'equació de cerca mitjançant l'ús del parèntesi. Els resultats es mostren en ordre cronològic indicant el nom del mitjà que ha publicat la notícia, la secció i el titular, que enllaça amb el seu text complet.

Ecobolsa constitueix, a més d'un servei d'informació corrent que dona accés a notícies del dia, una hemeroteca amb un volum retrospectiu de tres mesos. En la mateixa línia però amb un volum inferior (1 mes) es troba Prensadigital. Iconoce compta amb una important hemeroteca en forma de base de dades que incorpora les notícies localitzades diàriament pel seu buscador. Com els mitjans no sempre mantenen en línia les informacions ja obsoletes, Iconoce, com d'altres, emmagatzema en el seu arxiu el seu text complet. Anualment la base de dades Baratz creix amb uns 50.000 nous registres i actua tant per proveir notícies corrents (disponibles des de les 8 del matí), com retrospectives. Evidentment el servei és més restrictiu que els que utilitzen buscadors automàtics, però guanya en qualitat i valor afegit gràcies a l'aprofundit anàlisi dels seus documentalistes.

5.4. VALORACIÓ DELS SVA DELS DIARIS DIGITALS ESPANYOLS

Per a la valoració dels SVA s'ha decidit aplicar alguns dels criteris d'avaluació emprats a biblioteques, arxius i centres de documentació. El motiu és que tot i ser conscient de la distància que separa aquestes unitats d'informació dels diaris digitals, l'anàlisi duta a terme al llarg del present treball ha permès d'establir un cert paral·lelisme entre els serveis que ofereixen. Aquest paral·lelisme es recolza en la idea que, a l'igual que alguns serveis de les unitats d'informació clàssiques, els SVA que han estat objecte del present estudi tenen com a objectiu bàsic proporcionar accés a informació, en el seu cas periodística. Partint d'aquesta idea s'ha concebut el conjunt de SVA d'un diari com una petita unitat d'informació digital on poden trobar-se serveis de difusió selectiva, accés a fons retrospectius diversos, fonts de referència, etc. i és per això també que s'han volgut considerar els criteris abans esmentats a l'hora de dur a terme la següent valoració:

- **Adequació del personal**

Actualment existeix una manca generalitzada de participació dels professionals de la Documentació en el disseny i manteniment dels SVA dels diaris. Les deficiències detectades durant l'anàlisi duta a terme així ho denoten, i les entrevistes realitzades als responsables de les principals capçaleres ho han corroborat. Les excepcions que

constitueixen diaris com *La Vanguardia*, amb un documentalista dedicat a la cerca a través d'Internet, de materials de suport a la tasca dels periodistes; i l'esportiu *Marca*, amb un equip de professionals especialitzats que gestiona *Marcamedia*, la base de dades que sustenta el servei de venda d'imatges, permeten d'observar diverses qüestions:

a) Perviu un desconeixement considerable de la professió. Aquest fet condiona la presència dels documentalistes en les redaccions. En els diaris espanyols la intuïció i la bona voluntat estan substituint la tasca de veritables especialistes a l'hora de gestionar els SVA. Això, que s'evidencia quan hom analitza el disseny, grau d'utilitat, estructuració, sistemes de consulta o nivell de descripció de la informació que proporcionen repercuteix de forma negativa en la qualitat dels serveis.

b) Existeix una percepció massa restrictiva de les funcions i activitats que poden desenvolupar els gestors d'informació en el si d'un mitjà digital. D'aquí que les seves responsabilitats siguin limitades o que se'ls contracti només quan es tracta de gestionar serveis de pagament que han d'oferir un alt valor afegit, com en el cas del diari *Marca*. Els diaris encara veuen més rendible comptar amb informàtics o periodistes per considerar-los professionals més polivalents.

L'absència d'especialistes en Documentació és, juntament amb la manca de recursos tècnics i/o econòmics d'alguns diaris, el factor que més limita la configuració i desenvolupament de SVA en la premsa digital espanyola.

- **Planificació**

Aquesta és la primera fase que es veu afectada per la manca de participació de gestors d'informació experts. S'observa una manca de planificació força generalitzada a l'hora de dissenyar la gamma de serveis que s'oferirà, estudiar la seva integració dins de la seu web del diari o els requeriments exigits per a la correcta provisió de cada un d'ells. Són nombroses les capçaleres que, per entendre que una edició digital ha d'oferir al lector allò que no pot trobar a la versió impresa, han creat serveis o fonts d'informació de forma poc reflexiva i sense valorar adequadament els recursos humans i tècnics de

què disposen per a proveir-los amb garanties de qualitat. Així, per exemple, és freqüent trobar directoris de recursos digitals elaborats sense criteris de selecció clars, amb sistemes de classificació poc coherents, descripció deficient i nul·la valoració dels recursos que incorporen; bases de dades de fons retrospectius creades amb aplicacions inadequades, sistemes de consulta poc versàtils, mancats de seccions d'ajuda, etc.

Per millorar en aquest sentit, els diaris han de valorar amb deteniment la seva capacitat per oferir serveis de qualitat, explotar més i millor els recursos tecnològics per incrementar el valor afegit, prendre en consideració les necessitats i el possible benefici del lector, no només a l'hora de pensar quins serveis convé proporcionar sinó sobretot, en el moment de determinar quins sistemes d'utilització, consulta i ajuda seran els més adients per obtenir el màxim benefici. El procés de planificació es veuria, per tant, considerablement millorat amb la participació d'especialistes en Documentació.

- **Organització i estructuració dels serveis**

La pràctica totalitat de diaris digitals presenten problemes d'arquitectura i organització interna en els SVA, també deficiències a l'hora d'integrar-los dins del conjunt que constitueix la seu web de la capçalera.

En el procés que se segueix a l'hora de planificar la creació d'una unitat d'informació clàssica, un dels elements a considerar és l'organització i ubicació dels diferents serveis. Així per exemple, en una gran biblioteca és aconsellable que el servei d'informació bibliogràfica no es trobi lluny del fons documental de referència, o que el de préstec sigui a prop d'on estan ubicats els terminals d'ordinador destinats a la consulta dels catàlegs. Seguint aquesta idea, els SVA haurien d'integrar-se també de forma harmònica en el diari, cosa que no passa gairebé mai. Els principals defectes que es detecten en aquest sentit són la dispersió, així com la manca d'unitat i coherència. S'observa, per exemple, que en molts diaris els fons retrospectius solen trobar-se aïllats entre si; igual passa amb directoris, anuaris, calendaris i altres fonts de referència disponibles. També és freqüent que els serveis s'ubiquin en llocs poc visibles, com sol passar amb els de recepció selectiva per correu electrònic, personalització del diari, etc.

Si les deficiències tot just esmentades s'uneixen a la complexitat que han adquirit les seues d'algunes capçaleres, la freqüent inexistència de mapes del web, la impossibilitat d'accedir a alguns serveis des de la pàgina d'inici o la manca d'una senyalització clara, les conseqüències negatives són nombroses: confusió de l'usuari, dificultats per conèixer tot el que el diari ofereix, necessitat de realitzar nombrosos desplaçaments per localitzar allò que es desitja, etc. Tot això afecta la bona imatge del diari, dificulta la seva consulta i explotació com a font d'informació i descoratja els lectors.

Fins ara s'han esmentat només els problemes que afecten a l'organització i integració dels SVA en relació al conjunt del diari, però existeix algun altre que es manifesta en el si dels propis serveis. És freqüent la manca de visibilitat dels sistemes de cerca o ajuda disponibles com a conseqüència de la seva incorrecta senyalització o ubicació dins del servei. Per exemple, en l'arxiu de vídeos d'alguns diaris del Grupo Correo, l'usuari només descobreix que pot emprar un sistema de cerca per paraula clau quan ha seleccionat el vídeo que volia, llegint el llistat amb més de cent títols disponibles. Això és així perquè no s'ha pensat en la utilitat de situar el sistema de recuperació abans del llistat o, si més no, d'indicar la seva existència i localització, donat que no es troba en un lloc ben visible. A d'altres diaris només podem assabentar-nos de l'existència d'una secció d'ajuda quan hem fet una cerca i estem visualitzant els resultats, perquè només en aquest punt s'ha posat un enllaç que hi adreça. El mateix problema es planteja amb els sistemes de cerca avançada. Sovint, el vincle que hi adreça es troba en la pàgina de resultats que s'obté després d'una cerca simplificada, la qual cosa obliga en alguns casos a repetir la consulta en veure la possibilitat d'un major refinament.

Totes aquestes deficiències són importants perquè redueixen l'efectivitat dels serveis, fan perdre temps als usuaris i limiten la seva llibertat per decidir quin sistema de consulta vol emprar en primera instància, o si vol llegir o no la secció d'ajuda abans de plantejar les cerques. La manca de cura en l'estructuració dels serveis afecta també la seva qualitat i sobretot, la imatge dels diaris, en tant que recursos digitals o sistemes integrats d'informació i comunicació.

Per millorar els aspectes comentats caldria integrar els SVA d'una forma més coherent. En aquest sentit, seria bo de crear una pàgina o apartat que reunís tots els serveis disponibles: recepció selectiva d'informació per correu electrònic, accés a materials retrospectius i accés a fonts de referència. Es tractaria de crear un espai, correctament senyalitzat i accessible des de la pàgina d'inici que actués a mode de petita unitat d'informació orientada a donar suport al lector. La tipologia de SVA que s'observen en l'actualitat ja denota, per part dels diaris, la voluntat de proporcionar al públic aquest tipus de suport, però encara no s'ha aconseguit fer-ho de forma realment útil i coherent. Al marge d'aquesta iniciativa, els diaris poden continuar oferint els recursos tal i com ho fan ara, és a dir, associats a la secció periodística corresponent o en la zona que creguin més convenient, l'establiment d'enllaços hipertextuals permet fer-ho sense problemes, però és imprescindible que existeixi un lloc des d'on es tingui accés a tots de forma unificada. Això pal·liaria la sensació de dispersió i desconcert que poden tenir ara els lectors en entrar a la seu de nombrosos diaris. La mesura proposada està també en consonància amb l'organització en seccions periodístiques que, tot i sent pròpia de les edicions impreses, persisteix i ha estat adoptada per la majoria de les digitals.

Pel que fa a l'estructuració interna, les millores s'aconseguiran coneixent i valorant quines són les necessitats que pot tenir l'usuari que utilitzi un servei o consulti un recurs informatiu, en quin moment se li plantejaran, i quines són les eines o utilitats més adients per a cobrir-les. Si es tenen presents aquests elements la correcció dels defectes actuals resulta poc complicada.

- **Gestió i tractament de la informació**

El tractament de la informació que es proporciona a través dels SVA no atén a criteris documentals. Tot i que existeix alguna excepció aïllada, l'absència o aplicació deficient dels processos i tècniques pròpies de la Documentació és generalitzada.

Procés de selecció: En aquells serveis on cal dur a terme alguna mena de selecció documental, gairebé mai es defineixen amb claredat els criteris o la política a seguir. Això fa que rares vegades, ni tan sols quan resultaria de gran utilitat, es mostrin a

l'usuari aquests criteris. Així, per exemple, no és possible de saber com es prioritzen les notícies que s'envien a través d'un servei d'alerta immediata o dels butlletins estàndard que es reben per *e-mail*, ni en base a què se seleccionen els recursos, digitals o no, inclosos en un directori; o quins principis s'han seguit a l'hora de seleccionar les personalitats que formen part d'un diccionari biogràfic. L'estudi dels serveis posa de manifest arbitrarietats i incongruències que palesen la manca de rigor en aquest sentit.

Anàlisi documental: En relació als processos de descripció formal i de contingut requerits pel tractament de la informació continguda en hemeroteques, arxius d'imatges, videoteques, directoris de recursos digitals o altres fonts referencials, els diaris espanyols pateixen una manca pràcticament total de tractament rigorós. Quan aquest és present, no segueix normatives estandarditzades del tipus ISBD, normes ISO per a la descripció bibliogràfica, tesaures, etc., fet que genera una escassa homogeneïtat i uniformitat en el tractament documental.

En relació a l'anàlisi del contingut s'ha constatat que els processos d'indexació que es duen a terme són en la majoria de casos automàtics. Els arxius hemerogràfics indexen el text complet de les notícies i els seus sistemes de cerca actuen sobre fitxers inversos; en el cas dels arxius d'imatges es fa el mateix. Les fotografies no són descrites, es recuperen a partir de la indexació del text que les acompanya al peu i, en alguns casos, del text complet de les notícies amb les quals apareixen publicades. Aquest fet provoca importants problemes de soroll documental en la recuperació, sobretot quan aquesta es fa a partir del text de les notícies completes. És evident que el fet que un terme aparegui en un article o notícia, no implica necessàriament que la imatge en faci referència directa. Els resultats que s'obtenen són sovint sorprenents. El principal problema és el característic del tractament automatitzat de la informació i la recuperació a través del llenguatge natural: manca d'univocitat entre els conceptes i la forma en què són representats. Això planteja a l'usuari dificultats per aconseguir de pal·liar el risc d'obtenir una recuperació amb soroll documental.

Els arxius d'altres materials, com gràfics interactius, reportatges especials o vídeos estan encara poc presents i desenvolupats i el tractament intel·lectual és nul, a excepció d'alguns serveis de pagament com Marcamedia del diari esportiu *Marca*. En general es consulten per *browsing* o, com a molt, s'indexen els títols facilitant així la recuperació selectiva per paraula clau, tot i que resulta molt limitada.

A diferència dels mitjans internacionals, no hi ha cap diari espanyol que hagi implementat encara un sistema d'indexació automàtica de vídeos a partir de les paraules que hi apareixen. Aquesta no deixa de ser una alternativa interessant en previsió de l'acumulació d'aquests materials i la manca de recursos per portar a terme un tractament documental més aprofundit.

La classificació és un procés present en diversos serveis, però realitzat sempre sense atendre a normatives estandarditzades. Es troba per exemple, en directoris de recursos digitals, en els sistemes que se segueixen per organitzar temàticament vídeos, dossiers especials, gràfics interactius o altres materials retrospectius consultables per *browsing*. S'utilitzen classificacions creades pel propi personal i que presenten deficiències importants: categories massa genèriques, sovint arbitràries, poc delimitades, sense cap mena d'informació sobre el seu abast, amb un alt component de subjectivitat, solapaments, i poc o gens desenvolupades (no solen subdividir-se o ho fan només a un primer nivell, amb la qual cosa es creen calaixos de sastre gens útils per als usuaris). A les hemeroteques i als arxius d'imatges no s'aplica la classificació.

El procés del resum té una notable presència en els SVA perquè cal aplicar-lo, tot i que no de forma imprescindible, a imatges, notícies o articles, recursos digitals, etc. Un cop més però, ens trobem amb què no es realitzen aplicant tècniques específiques sinó de forma intuïtiva. En ocasions s'utilitza l'entradeta de la notícia o el peu de la fotografia a mode de resum. Quan això no és possible es redacten de nou però de forma lliure, sense seguir cap mena de normativa, el que afegeix a alguns serveis un nou problema de manca d'homogeneïtat.

La superació de les deficiències actuals dels SVA quant a anàlisi i gestió tècnica de la informació són complexes perquè el tractament intel·lectual, realitzat per professionals experts amb el suport tècnic necessari, segueix sent el més efectiu però exigeix uns recursos humans, tècnics i econòmics amb els quals no compten molts diaris. Aquestes dificultats s'agregen pel ritme, gairebé vertiginós, amb què els mitjans generen i acumulen nous documents i informacions que exigeixen tractament. També expliquen perquè els serveis de major qualitat solen ser els de pagament, on la previsió d'obtenir beneficis fa que se'ls doti dels recursos necessaris per aconseguir afegir a la informació que proporcionen un grau d'utilitat i valor que animi el públic a emprar-los tot i haver de pagar per la seva utilització.

- **Avaluació dels serveis**

Actualment cap diari avalua el nivell de satisfacció que generen els seus SVA entre els usuaris. L'únic control que es porta a terme és el del tràfic, és a dir el nombre de visites que reben les diferents pàgines que conformen la seu web d'una capçalera. Des del nostre punt de vista, això resulta insuficient per avaluar els SVA, en tant que fonts d'informació, perquè no permet comptar amb dades sobre si cobreixen o no les expectatives del públic, en quina mesura se'ls considera útils, quines són les deficiències més retretes, en definitiva, quina és l'opinió de les persones que els utilitzen. Sense aquest *feedback* el procés de perfeccionament i adequació dels serveis a les necessitats dels usuaris resulta incomplet.

Els diaris espanyols es troben avui dia lluny de preocupar-se per avaluar SVA perquè una part d'ells no és conscient encara de la importància que aquests tenen per a la configuració de la personalitat dels mitjans digitals. Al marge d'aquest problema, cal dir que avaluar el grau de satisfacció hauria de ser una mesura imprescindible en qualsevol diari consolidat i amb una oferta de SVA amb certa maduresa.

Obtenir dades útils que ajudin a millorar els serveis des d'un punt de vista documental no resulta fàcil. El disseny de formularis que permetin els usuaris respondre lliurement a preguntes preestablertes seria potser una de les millors vies.

Podem concloure afirmant que els SVA de la premsa espanyola presenten un nivell de qualitat bastant baix si se'ls analitza des d'un punt de vista documental, o se'ls compara amb algunes de les principals capçaleres internacionals. Es troben, excepte en el cas dels grans diaris de difusió nacional i alguns especialitzats, en una fase incipient de desenvolupament motivada per raons diverses:

- Tardana incorporació a la Xarxa d'alguns diaris, sobretot regionals, comarcals i locals. De fet, encara no tots els rotatius que es publiquen a l'Estat s'han decidit a crear una edició digital o materialitzar la seva presència a Internet.
- Manca d'una consciència clara, per part dels responsables, del paper fonamental que haurien de jugar els SVA en la configuració d'una premsa digital amb personalitat pròpia, diferenciada de la impresa i amb possibilitats de ser rendible econòmicament.
- Els elevats recursos, per al tractament i gestió documental, que exigeix la creació d'una oferta de serveis d'alt valor afegit.
- Escassa inversió per part dels rotatius, bé per no ser plenament conscients de la importància que té oferir al públic aquest tipus de serveis o per manca de recursos econòmics.
- Gestió inadequada dels SVA provocada en gran part, per la manca de participació de professionals especialitzats en la gestió d'informació.

Per avançar en el camí envers la consolidació dels SVA la premsa espanyola ha de superar els problemes i limitacions que actualment se li plantegen, del contrari caurà en un estancament que no aportarà res de positiu a la seva imatge.